

Cronica Timpului

Motto:
„Societatea e mișcare,
statul e stabilitate!”

Mihai Eminescu
1850-1889

Publicație de cultură, atitudine
și performanță

UNIUNEA ZIARIȘTILOR PROFESIONIȘTI DIN ROMÂNIA

Director general DORU DINU GLĂVAN

Redactor-șef RODICA SUBȚIRELU

» pag.5

» pag.6-7

**POVARĂ
POETICĂ
LA PURTĂTOR**

*Claudia Motea
în dialog cu
Ion Georgescu Mușcel*

» pag.9

**„Bătrânețea
începe de când
începi să
te temi de ea.”**

✎ LUCIA RĂDULESCU

» pag.10

**Secerișul
în viziune
transdisciplinară**

✎ ELENA TRIFAN

Despre EMINESCU...

suri. În cărți ori cărticele, copiat de mână pe foi volante ori caiete, în memoria afectivă, cântat cu alean pe melodii duioase. În graba deportării în gulagul siberian, basarabenii au luat cu ei biblia și cartea cu versurile lui Eminescu. Acolo, copii au învățat să scrie și să citească românește pe cartea lui Eminescu. Prin versurile sale, Eminescu le-a ținut spiritul treaz.

Ca orice spirit tutelar, cu prețul vieții telurice Eminescu și-a apărut neamul de ofensiva nimicitoare a nerecunoașterii identității, punându-se vitejește în calea năvălitorilor timpului său, dornici de bogățiile pământului românesc. Și atunci ca și acum. La o sută treizeci de ani de la nașterea sa, Eminescu încă ne apără, încă se bate în nevăzut cu dușmanii țării, atitudinile lor abuzive, lipsite de respect și de logică confirmând acest adevăr. Cu cine se războiesc atacându-i memoria, opera când Omul e dus la cele veșnice? Cu spiritul său nemuritor.

Poezia, proza eminesciană înseamnă roman-tism, reverie, tristețe sau doar melancolie, iubire totală, uniunea firească a omului cu natura dar și revoltă în fața nedreptății și a nimicniciei, cinstirea neamului și a istoriei sale, mai înseamnă o profundă și atotcuprinzătoare filozofie de viață, o poartă deschisă către abisul cosmic, omul fiind parte integrantă. Iată, astăzi deslușim în poezia sa elemente cuantice, în viitor, generațiile următoare vor descoperi alte și alte valențe necunoscute azi, în pas cu mersul științific al vremii.

Se pare că există un echilibru universal, astfel că Dumnezeu, în bunătatea sa, milostivindu-se de greu-încercatul popor român, i-a dăruit un Luceafăr care să-i lumineze destinul din tăria universului - expresie divină a spiritualității românești. În calitate de făuritor al limbii române literare, Eminescu a strâns frumoasele cuvinte răspândite pe arealul vorbitor de limbă română într-un patrimoniu literar-cultural, dăruindu-l apoi pe acesta posterității și universalității.

Copleșitoare personalitate intelectuală, talent de geniu, slujit de o vastă cultură formată la școala marilor spirite de filozofi și literați ale înaintașilor europeni, Eminescu a șlefuit cu migală și a ridicat valoarea literaturii românești pe cele mai înalte piscuri, poate de neegalat. Ne-a lăsat pentru eternitate liniștea de sub teiul inspirației, lacul profundelor gândiri, codrul copilăriei, seara primilor fiori de dragoste, plopul deznădejdelor noastre, scrisorile înaintașilor eroi, revolta destinului proletare, melancolia resemnării, o nesfârșită gamă a trăirilor omenești, așezându-ne, astfel, în rândul patrimoniului universal al literaturilor culte.

Privind opera sa publicistică, adesea ia forma unui virulent pamflet politic de înaltă clasă la adresa politicilor greșite ale timpului său cât și general valabile. Și acolo ne regăsim durerile, învățămintele. Deslușim dușmanii, cărările pierzaniei dar și drumul drept. Citindu-l și recitându-l, învățăm să ne ținem privirile ațintite spre înalt, de unde Luceafărul ne luminează destinul, ne veghează căile vieții și ale neamului.

Publicistica eminesciană înseamnă lecții de istorie adevărată, de cunoaștere obiectivă, înțeleasă inteligent și curajos, cuprinde elemente de economie, sociologie, istorie, politică, diplomatie etc. într-atât de exact, de corect formulate, de inteligibil și convingător înfățișate încât cititorul, adâncit în miezul subiectului propus, crede cu tărie în performanța acestor informații. Și nu a fost

specialist în domeniile ce i-au suscitât interesul, știm că doar a audiat diferite cursuri pe probleme sociale, dar cum de le deslușea atât de bine, spusele sale fiind valabile inclusiv pentru vremurile noastre? Mintea sa strălucită, enciclopedică, a înțeles mecanismele obiective ale dezvoltării socio-economice ale umanității. Dar intuițiile științifice, consfințite actualmente de legile fizicii cuantice, ori aplecarea tandră asupra frumosului și artelor oferind cronici de specialitate, într-un cuvânt, un adevărat univers de simțire, gândire și reflecție. O imensă iubire față de neamul căruia îi aparține, a cărui esență, cu bune și cu rele, o simte, o analizează, elaborând lecții de pedagogie la nivel de mase pentru totdeauna.

În scurta și zbuciumată sa existență, Eminescu, spirit superior, trimis pe pământ într-un tipar omenesc, impresionează, tulbură conștiințe, intră în grav conflict cu trădările și nimicnicia contemporanilor din vârful societății, valențele intuitiv-intelectuale ale performanței sale umane depășind potențialul timpului, proiectându-se în slava nemuririi drept apărător al neamului românesc, sacru prin definirea menirii asumate și a eroismului său. Eminescu a fost pentru vremurile în care a trăit o personalitate fascinantă, absolut dominantă pentru aspirațiile unioniste ale românilor, coagulând în jurul ideii de unitate și frăție a românilor forțele progresiste ale vremii, prin puterea unei inteligențe superioare și a exemplului personal.

Mai mult decât gazetar, decât poet și prozator, Eminescu-Patriotul este spiritul tutelar pentru totdeauna al românilor, poetul nepereche a cărui operă învinge timpul (G. Călinescu) și poetul nemuririi noastre ca neam.

În perioada respectivă provinciile românești suferau împărțite între marile imperii învecinate, jefuite de bogățiile materiale și subjugate ca simțire identitară a neamului. Forța titanică eminesciană s-a ridicat la luptă împotriva opresorilor. Din informațiile existente, publicate în presă după 1990, știm că, aflat la București, consulul austriac a amenințat, ori eu ori Eminescu și dacă nu-l reduceți la tăcere, veți avea război. Un imperiu se temea de un Om... de tăria inteligenței și spiritului său. Mihai Eminescu, luceafărul spiritualității românești pentru totdeauna, ființa sa materială, cade victimă trădării și nimicniciei efemerilor puternici ai vremii, martir ucis de lașitatea contemporanilor, erou prin asumare și demnitatea verticalității morale. Vizionar neînduplecat, prin vigoarea eroismului și opere sale, Mihai Eminescu a pus temelie solidă la înfăptuirea Marii Uniri. Aș atrage atenția că pe 28 iunie 1883, când Eminescu avea 33 de ani a fost îndepărtat brutal din viața politică, socială a vremii. Exact peste 33 de ani, în 1916, începea Primul Război Mondial pentru România și la numai doi ani Marea Unire izbândește îmbrățișând între hotare România Mare visată, văzută cu ochii minții și ai sufletului, de Mihai Eminescu.

Mihai Eminescu și-a asumat în mod conștient sacrificiul suprem prin nesupunere la nedrepte vremelnici și continuarea luptei sale pentru trezirea conștiinței colective a românilor privind unitatea și identitatea neamului. Și a învins! În această luptă, aparent inegală. Eminescu a fost omul vremurilor sale, dar și al numirii noastre în veșnicie.

✍ ELIZA ROHA

S-a scris și se va mai scrie. Pentru că este conștiința de sine a poporului român. A apărut în constelația marilor valori universale atunci când forțele naționale se coagula în Europa, românii se pregăteau de Marea Unire a neamului, săvârșită cu sacrificii, cu durere dar și cu entuziasm pornit dintr-o imensă bucurie a iubirii.

Aproape pot spune că m-am născut cu Eminescu în suflet. Taina operei și a vieții sale mi-a însoțit copilăria, tinerețea și maturitatea. Citindu-i poezia, m-a copleșit farmecul melodios al versurilor, m-a impresionat fiecare cuvânt. Oare de ce? Erau acolo cuvinte cunoscute. Ce aveau ele în plus de stârneau puternice valuri emoționale în rezonanță cu sufletul meu și al altora ca mine? În timp, am înțeles miracolul versului eminescian: vibrația încărcăturii energetice impregnă fiecare cuvânt de către creatorul său. Am simțit amprenta energetică eminesciană recognoscibilă în tot ce este românesc. Ea strălucește luminând sufletul celui ce se apleacă asupra slovelor sale. De aceea, niciodată românii nu trebuie să se îndepărteze de slova eminesciană, plecând în slăvile nemuririi le-a lăsat norocul său. Să nu uităm că Eminescu ne-a dăruit și un volum impresionant de culegeri de proverbe și zicători, poezii populare din folclorul românesc, mărturie peste timp a legăturii cu filonul creativ popular. Astăzi, oare câți poeți, prozatori, gazetari (!) își asumă rolul de culegători de folclor, învățând alfabetul gândirii poporului său?

Eminescu este sufletul românismului. De aceea detractorii lui Eminescu sunt și ai neamului. A pângări pe Eminescu, înseamnă a pângări pe români. Eminescu este binecuvântarea pogorâtă de Dumnezeu asupra românilor, inefabil ce trece dincolo de orice barieră impusă de vremelnice autorități și rezonază cu sufletul și nu cu meschine interese. A se lipsi de Eminescu, pentru români ar însemna o fatalitate, le-ar slăbi și natura biologică și valențele ce țin de suflet și de intelect, de legătura de neam. I-ar risipi pur și simplu. Lirica eminesciană – blagoslovire a iluminării - s-a răspândit în românime instantaneu, ținând-o unită, după alte legi, necunoscute, ale firii, făcând-o părtaşă universului. În orice casă de român îl găseai pe Eminescu, cel din ver-

Festivalului Internațional „George Enescu” 2019

Ediția a XXIV-a „Lumea în armonie”

31 august -22 septembrie 2019

Puține zile ne mai despart de acest sfârșit de lună, când vom auzi din nou acordurile din Simfonia I, anunțând deschiderea celei de a XXIV-a ediții, a Festivalului Internațional „George Enescu” 2019, organizatorii alegând, de această dată un mesaj generos „Lumea în armonie”, muzica fiind acel limbaj, fără granițe, menit a crea atmosfera de prietenie, dragoste, înțelegere, speranțe într-o ordine și armonie în lume. George Enescu, nu doar un mare talent creator și interpretativ, susținea că „Menirea muzicii este să unească sufletele”...și se autodefinia „În lumea muzicii eu sunt cinci în unul: compozitor, dirijor, violonist, pianist, și profesor”... dotat cu o memorie excepțională, fiind capabil să interpreteze o partitură după o primă citire, ilustru interpret, unanim apreciat de toți elevii săi care i-au rămas recunoscători dar preferința sa era compoziția, Oedip rămânând „opera magna”

Festivalul „George Enescu” a debutat în anul 1958, reluat la fiecare trei ani, iar din 2002, cu o frecvență regulată la fiecare doi ani, intercalat cu Concursul „George Enescu” actuala ediție 2019, a XXIV-a, avându-i ca director onorific pe Zubin Mehta un fidel de la primele ediții, iar director artistic pe tânărul dirijor Vladimir Jurowski, un fervent admirator al lui George Enescu, care a înscris în actuala ediție 32 lucrări ale compozitorului.

Septembrie a devenit, de ani mulți o lună specială, cea a muzicii culte, a unei eferescențe culturale deosebite, ocazia de a trăi emoții la cote înalte, de a admira măiestria atâtor interpreți români și străini, a unor întâlniri de grație cu mult apreciate formațiuni muzicale dintre cele mai prestigioase pe mapamond, al audierii unor noi partituri, a unui mereu crescând interes pentru muzica nouă a secolului XXI. Ocazia trăirii unor momente de grație este deopotrivă mult apreciată de publicul

meloman, din țară dar și din străinătate, care vine cu interes spre acest colț de lume, mereu în descoperire și surpriză.

Reluarea festivalului, la o amploare mereu crescândă, a făcut ca prin prestigiul evenimentelor organizate: concerte simfonice, camerale, opere în concert, simpozioane de critică muzicală, cu participarea unor prestigioase orchestre simfonice, formațiuni camerale, recitaluri, dar și dezbateri în cadrul colocviilor de compoziție să adune creatori de elită și interpreți. Concursul de compoziție se bucură, de asemenea, de o participare generoasă, fiecare compoziție premiată urmând a fi prezentată publicului spectator.

În această ediție festivalul este onorat de compozitorul *Krzysztof Penderecki*, cel mai mare compozitor polonez în viață, care va susține un concert, ca dirijor la Sala Radio, prezentând două compoziții proprii la Secțiunea Muzica secolului XXI. *Oaspetele străin nu este pentru prima dată în România. Cu ani în urmă i s-a interpretat, la Atheneu, „Recviemul polonez” cu soprana Mariana Nicolesco.*

Oferta festivalului este extrem de generoasă, concertele marilor orchestre invitate: London Symphonic Orchestra, Royal Concertgebouw Orchestra Amsterdam, St. Petersburg Symphony Orchestra, Orchestre National de France, urmând a fi susținute la Sala Mare a Palatului; concertele camerale și recitalurile, precum și concertele de la miezul nopții la Atheneu și la Sala Mică a Palatului, iar simpozioanele de critică muzicală și teorie la Muzeul „G. Enescu” și conservator.

O serie de orașe, în afară de București, Cluj-Napoca, Timișoara, Iași, Sibiu, Târgu Mureș, Bacău, Bârlad și Târgoviște, vor găzdui evenimente ca extensie a festivalului George Enescu. Și pentru că eferescența acestui eveniment nu cuprinde doar

interesul melomanilor și a specialiștilor în domeniu, alte instituții culturale, muzeele Bucureștiului, galeriile de artă și-au propus programe adaptate care să atragă publicul vizitator și să permită vizitatorilor străini o recepție mai completă a capitalei, ca un oraș cultural. De ani buni Piața Festivalului găzduiește concerte pentru toate vârstele, recitaluri ale tinerilor muzicieni în formare, orchestre din țară, alte formațiuni, astfel că sărbătoarea se extinde și în afara sălilor de concert, ca o participare a întregii comunități.

Organizarea festivalului este asigurată din punct de vedere profesional de ARTEXIM sub aspectul programului de concerte, al formațiilor orchestrale invitate, al interpreților, concertele și contractele ferme fiind stabilite conform uzanțelor internaționale și standardelor impuse de autoritățile profesionale. Directorul general ARTEXIM Mihai Constantinescu, prezent mereu la spectacole, ca un adevărat amfitrion, declară că încă din timpul festivalului, începe pregătirea pentru următoarele ediții.

Festivalul Internațional „George Enescu” are o amploare cu totul excepțională, iar evaluarea în date statistice este de-a dreptul uluitoare: 84 de concerte, 2500 artiști, 34 de premiere, concertele fiind repartizate în Sala Mare a Palatului pentru Secțiunea „Mari orchestre ale lumii”, concertele camerale și recitaluri, precum și Concertele de la Miezul nopții la Atheneul Român, Sala Radio fiind gazda „Muzica secolului XXI”, iar din această ediție Teatrul Excelsior și Muzeul Național de Artă al României vor găzdui unele concerte ale formațiunilor de cameră și recitaluri. Datorită acestui festival muzica lui George Enescu este tot mai mult cunoscută și apreciată, el însuși fiind un promotor al noului. Sunt tot mai mulți interpreți care l-au descoperit pe Enescu și revin în alte ediții sau în concertele celor două formațiuni simfonice naționale.

Ediția 2019 devine cea mai extinsă și bogată din istoria acestui festival și prin faptul că cele mai recunoscute orchestre, precum și cei mai cunoscuți artiști români și străini vor prezenta auditorului din Florența, Berlin, Dresda, Liege, Toronto și Chișinău compoziții sau concerte dedicate lui George Enescu. Iată, deci, că încă cinci țări: Italia, Germania, Belgia, Canada și Republica Moldova se înscriu în extensia festivalului.

Și cum urmăresc Festivalul „George Enescu” de mulți mulți ani, nu pot încheia fără să remarc și un alt aspect, legat de voluntarii tineri implicați în organizare, selectați prin concurs, din rândul unor licențiați, vorbitori de limbi străine, care vor însoți artiștii, vor facilita îndeplinirea programelor de repetiții, dar și de îndrumare pe perioada sejurului în București și în alte orașe. Este o adevărată școală de inițiere, de educație civică de integrare în uzanțele internaționale. Îmi face plăcere să urmăresc și aceste aspecte, mai puțin vizibile, fără spectaculos, dar absolut necesare acestui imens mecanism care este organizarea unui festival de asemenea anvergură și care va începe imediat pregătirea pentru ediția următoare.

Doresc ca publicul să aprecieze efortul organizatorilor, să primească concertele audiate cu deplină satisfacție, pentru ca acest dar care ne este oferit să contribuie așa cum este ales mesajul la o lume în armonie și, fie ca această armonie să nu rămână doar un atribut al muzicii, ci să creeze o extensie de pace și prietenie, de respect, colaborare și progres în lume.

✍️ CLEMENTINA TIMUȘ

Soluția greșită livrată ca performanță

Criza educației o considerăm de la sine existentă în prezent. Repetăm că educația este în criză prin același automatism cu care ne începem câte un enunț ce se vrea deștept cu „se știe bine că...” ori „toată lumea...” sau „veți fi de acord că...”. Tot atât de mecanic ne-am învățat să numim vinovații de criza educației: televizorul, internetul, familia care nu se mai ocupă..., școala care..., libertatea prea..., enumerarea încheindu-se invariabil cu generalizarea că societatea e de vină, cu varianta că toți suntem vinovați. Pentru că măsurători obiective sunt imposibile, ca să vedem dacă, într-adevăr educația de azi s-a diminuat și am ajuns într-o criză față de niște ani trecuți, nu ne rămâne decât să ne punem problema de datoria cui este să facă educație.

Școala și familia, desigur, au prima responsabilitate în privința educației. Se vorbește despre necesara colaborare în acest scop, așa cum, la o adică, se lansează acuzații dinspre o parte spre cealaltă în sensul că partea acuzată după împrejurări nu-și îndeplinește sarcina educativă. Dinspre familie se aude tot mai des vorba (considerată dintre cele pe care, cică dă bine să le spui, ca să reiasă că nu ești orișicine) cum că datoria de părinte este să-și trimită copilul la școală, sarcina educării revenindu-le celor de acolo, că de-aia este trimis copilul la școală; eventual, se face

completarea „altfel, l-aș ține acasă”. La rândul ei, școala face ce face și revine, în câte o împrejurare, la grija de a măsura dacă o faptă în contradicție cu ceea ce înseamnă educație s-a petrecut în timpul și în spațiul destinate activităților școlare sau în afara acestora.

Educație, în sens mai aplicat ori mai larg, fac și oameni, organizații, întâmplări etc, din viața cotidiană. Chiar dacă nu explicit, foarte multe din câte se văd și se aud în mediul frecventat zilnic se prind și lasă urme, în purtare, în vorbe, poate și în sentimente reciproce, contribuind la ceea ce un om deștept numea odată mobilarea creierului.

De la o vreme, asistăm la includerea educației în mai largă demitizare, adică bagatelizare până la ignorare, care a cuprins numeroase valori și instituții. Aproape am ajuns să considerăm că educația este facultativă. În orice caz, opțiune personală a devenit, din moment ce se tot lărgeste aria în care copilul, mai mare sau mai mic de vârstă, se spune că trebuie să cunoască direct, să se confrunte (nu se mai spune clar cu ce), să testeze și să decidă singur, dacă urmează, repetă sau ocolește. Crește, în același timp, volumul debarasării de obligații educaționale a celor pe care îi credeam angajați să contribuie la educație. Dintre aceștia, televiziunea și-a făcut un veritabil slogan din a repeta că nu face educație, adăugând particularizări

în sensul că nu la televizor este de așteptat să se vadă cultură, informație științifică, limbă română ca la carte, pentru că, vine replica la eventuale observații privind vulgaritatea câte unei exteriorizări, falsitatea vreunei afirmații sau incorectitudinea unei oarecare exprimări, televiziunea nu este academie, nici Gramatica Academiei, nici tratat de medicină, de inginerie, de politologie etc., în numele autoconvingerii că nu face educație, televiziunea etalează purtări și vorbe generice numite urâte, întreține datul cu părerea acolo să fie exclusiv și consideră că la nesfârșit secvențe în care cine știe cine cu expunere publică poartă vreo formă flexionară. Televiziunea, de exemplu, nu-și pune problema cât de educativă poate să fie prezentarea ce se vrea dezinvoltă a micului suport pus să înștiințeze publicul larg că și-a exprimat printr-o injură (pe deasupra, cu adresă) nervozitatea într-o situație frustrantă. La fel, televiziunea nu-și face griji ce efecte anti-educative are aducerea în prim-plan a unor oameni tocmai când se află în situații limită, provocate de drama cuiva apropiat, de un accident personal, de o pagubă proprie. De asemenea, însușindu-și fără cap regula prinsă din zbor potrivit căreia este necesar să ascuți cât mai multe puncte de vedere și să arăți diversitatea, televiziunea exaltă afirmația greșită, soluția proastă și amatorismul în chip de performanță profesională, contribuind la o contra-educație, și așa răspândită în ziua de azi, față de nevoia lucrului învățat din surse și pe căi autorizate, prin acumulare de informație.

Despre nevoia vorbeii spuse, a obiectului arătat și a faptei povestite pur și simplu, ca să contribuie la educație, se amintește pe ocolite, cu un soi de rușine, cu scuze însoțite de sublinierea că nu trebuie să tragem din acestea vreo morală, vreo lecție. „Nu vă fac eu educație, aici” sau „nu-mi faci dumneata mie educație”, se aude frecvent, în chip de somație pentru închiderea discuției. De fapt, e bine, uneori este și nevoie, să fie luate în seamă destule din câte înseamnă morală și lecție, în sens larg de învățătură, sfat și informație, fiecare, în mod specific, având rostul să contribuie la educația celor care au nevoie de așa ceva.

✍ FLORIN ANTONESCU

În apărarea limbii române

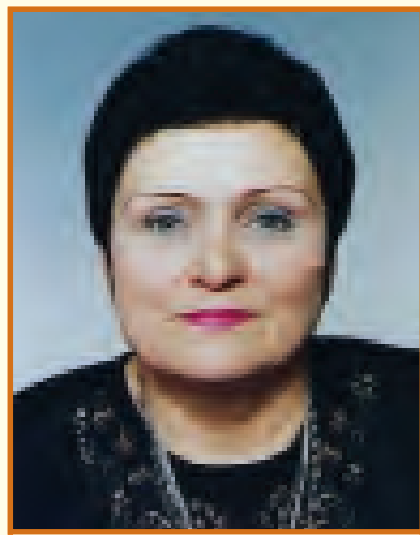
De zeci de ori pe zi, în multe reclame făcute unor produse, se poate auzi: la magazinul x, astăzi 1 kg de căpșuni costă... Precizăm că forma substantivului la plural **căpșuni** denumește planta **un căpșun-doi căpșuni**; un vișin-doi vișini; un cireș-doi cireși, un prun-doi pruni; un castan-doi castani etc (denumirile pomilor).

Plantele care fac poame se numesc pomi; ceilalți se numesc ar-

bori sau copaci (stejari, brazi, fagi, etc. Fructele (poamele) sunt de genul feminin o cireășă-două cireșe, două vișine, două căpșune, alune, etc. Când recomandăm un kilogram de căpșuni sau vișini, cireși - trimitem spre a îngurgita 1 kg de plante (pomi), adică ronțaim crengile sau frunzele sau planta în întregime căpșunul-căpșunii.

Într-o emisiune, doamna bio-energoterapeut, zice că: „în fami-

lie s-au aniversat zilele de naștere ale copiilor și nepoților, astfel că eu am fost într-o **petrecanie**”. Acest substantiv are sensul moarte, ucidere. Locuțiunea verbală **a face de petrecanie** semnifică a omorî, a lua cuiva viața. Aceeași mare psiholog zice **siroape** în loc de **siropuri**, **chibrite** în loc de **chibrituri**, **zoi** în loc de **zoaie** - lături, apă murdară rezultate din spălarea rufelor sau vaselor.

✍ FLOAREA NECȘOIU

DERIVA SISTEMULUI EDUCAȚIONAL ROMÂNESC

MOTTO: Urăsc tirania, dar mi-e teamă de anarhie. (Ion Heliade Rădulescu, 1802-1872)

Extirparea Ecaterinei Andronescu din fruntea Ministerului Educației Naționale, făcută cu mare întârziere, îndreptățește speranța stăvilirii degradării progresive a sistemului nostru educațional și, de ce nu, chiar o redresare a acestuia.

Nu pare deplasată comparația cu o corabie care plutește în derivă, la cheremul piraților și răufăcătorilor, în absența unui căpitan destoinic și a unui echipaj care să-și îndeplinească sarcinile cu determinarea necesară.

Propulsată de Mariean Vanghele, (GARANTAT VANGHELE), fost primar de sector 5 în București și totodată una din luminile PSD-ului, Ecaterina Andronescu a ajuns pe fotoliul ocupat odinioară de marele Spiru Haret, în deplin contrast cu personalitatea și activitatea acestui ministru care a construit școli în fiecare localitate, România făcând eforturi financiare considerabile pentru învățământ. Astăzi, vedem cum școlile se închid una după alta, copiii fiind nevoiți să facă naveta cu microbuzul școlar, care se mai și defectează sau bieții de ei întârzie, pierd plecarea și recurg la ocazii. Spiru Haret ridicase învățătorii și corpul profesoral la rang de elită socială remunerată corespunzător. Astăzi, cei mai buni absolvenți ai școlilor noastre nu se mai simt atrași de o carieră didactică.

Rezultatele activității fostei ministru sunt ilustrate de cea mai ridicată rată de abandon școlar din UE, de procentul în continuă creștere a semi-analfabeților și analfabeților, de absența educației civice, politice, comportamentale și ecologice, de calitatea slabă a manualelor, din care lipsește eroismul luptei anti-comuniste și amploarea represiei în masă din perioada criminală în care România era împânzită de închisori și lagăre de exterminare.

Dar, una dintre principalele acuze aduse acestei ex-ministru este comportamentul nedemocratic și antieuropean. A refuzat audiențele, aspect fundamental al democrației, nu din lipsă de timp, deoarece numărul și întinderea aparițiilor televizate este copleșitor, ci din dispreț autocratic. Zeci de solicitări ale Asociației Europene a Cadrelor Didactice (AECD), Secțiunea Națională Română, care a fost fondată în 1990, au fost cu totul ignorate. Registratura Ministerului Educației Naționale le-a dat numărul de înregistrare, a recepționat și

dosarele anexate, dar nu s-a primit niciun răspuns.

Amintim faptul că, la nivel european, Association Européenne des Enseignantes are o poziție bine conturată în cadrul Parlamentului European și că un reprezentant al AECD a deținut un mandat în cadrul Comitetului Director al acestei asociații internaționale a cărei activitate este dedicată învățământului. Nici chiar intervenția Președintelui Uniunii Ziariștilor Profesioniști nu a putut-o face să țină audiențe sau să accepte discuții cu organizații preocupate de educație.

În domeniul învățământului universitar tolerarea și chiar încurajarea corupției, imposturii și altor fapte reprobabile a atins cote nemaîntâlnite în trecut. În toată lumea, cu singura excepție a României, fraudă științifică (falsificarea datelor prezentate oficial) este sancționată cu maximă duritate. Cu toate că dosare conținând probațiunea faptei au fost depuse la Comisiile de Etică din Universități, dar și la Ministerul Educației Naționale, nu s-a dispus nicio anchetă oficială, toate aceste dosare zăcând în diverse sertare fără ca cineva să le deschidă. Să fi fost un ordin, difuzat discret, al ministrului?

Și asupra plagiatelor s-a așternut o tăcere de rău augur, mergându-se până la desființarea unor comisii oneste care denunțau plagiatul ca pe o formă de furt intelectual dintre cele mai grave.

Profesori care au pus note false, fără să aibă nicio îndreptățire, în cataloagele de examen ale unor facultăți (Medicină „Carol Davila” București ca exemplu), nu au primit nicio sancțiune. Falsificarea, grosolană, a unor concursuri pentru poziția de profesor universitar cu încălcarea flagrantă a Legii Învățământului este un alt aspect asupra căruia Ministerul Educației Naționale ar trebui să-și concentreze atenția, precum și faptul că Hotărâri ale CEDO sunt ignorate și li se refuză aplicarea. În mod normal, un astfel de rector care disprețuiește instanța europeană ar trebui destituit fără nicio întârziere.

Faptul că unii profesori, care și-au falsificat tezele de doctorat sau au închis ochii asupra plagierii comise de cei pe care i-au îndrumat, au în continuare dreptul de a conduce lucrări de doctorat este revoltător, ca și numirea în fruntea unor comisii de primariat (gradul medical maxim, care se obține numai prin concurs) a unora care nu au susținut niciodată acest examen obligatoriu, ci au obținut titlul de medic primar în mod fraudulos. Toate acestea sunt tolerate și chiar încurajate.

Despre aspecte de acest fel dorea AECD să aibă o discuție cu conducerea Ministerului Educației Naționale, iar refuzul acordării audienței ilustrează lipsa de voință de combatere a infraționalității, alături de încălcarea gravă a uzanțelor europene de comportament instituțional.

Publicații de prestigiu au prezentat o bună parte din cele mai sus menționate, acestea au apărut inclusiv în Cugetarea Europeană, organul de presă al AECD, au ajuns pe masa ministrului, dar nu au determinat nicio schimbare a politicii de ascundere sub preș a racilelor, care ar fi trebuit combătute, ceea ce, în fapt, încurajează perpetuarea faptelor condamnabile. Nu putem crede, spre a aminti doar un singur exemplu, că profesorul care a pus note false în catalogul altei serii de studenți, cărora nu le predase materia respectivă, ar fi făcut-o fără niciun interes material. Sau că două titluri de medic primar, acordate prin așa zisa echivalare a unei teze plagiate, au avut la bază un dezinteres absolut, echivalând cu o faptă caritabilă.

Sperăm că instalarea unei noi conduceri la nivelul Ministerului Educației Naționale, care nu ar trebui să se oprească doar la înlocuirea ministrului, va avea drept rezultat schimbarea atitudinii de favorizare a infraționalității și corupției care a dominat, până acum, activitatea acestui minister de maximă însemnatate pentru formarea unor generații de cetățeni onești și educați în spiritul respectului față de lege. Ne putem întreba, ca și Ion Heliade Rădulescu, dacă urăm tirania, să nu ne temem de anarhie?

✍️ CORNELIU ZEANA

POVARĂ POETICĂ LA PURTĂTOR

Claudia Motea în dialog cu Ion Georgescu Mușcel

Claudia Motea: Iată-ne, într-o zi frumoasă de vară, la început de iulie, între două sărbători importante ale continentului nord american: pe data de 1 iulie a fost Ziua Națională a Canadei. La mulți ani, Canada și frumoși dragi canadieni sau mai precis români canadieni! Și mâine urmează Ziua Națională a Americii. La mulți ani America! Happy Birthday! cum se spune, dar noi o spunem și în stil românesc, pentru că în acest moment, în această frumoasă zi de vară, de început de iulie, doi români care au traversat oceanul, sunt pe meleagurile românești, este vorba despre mine, Claudia Motea, actriță, care am deosebita onoare de a fi alături de un om cu totul și cu totul deosebit, un om în egală măsură și artist, un român sadea, revenit proaspăt de pe meleagurile Canadei, domnul Ion Georgescu Mușcel. Nu știu cum ar trebui să fac această introducere, să vă zic Ion Georgescu, Ion Georgescu Mușcel, să vă zic doar domnul Ion, cum ziceți dumneavoastră să fie apelativul de primire bună în sufletul nostru ca artiști și ca oameni normali din România.

Ion Georgescu Mușcel: E bine Ion, pentru că mie apelativul acesta îmi stârnește zâmbete, pentru că în Canada eram numit după citirea numelui, când „Aiă”, când „Ian” și trebuia să corectez „Ion”.

Oricum, bine ați revenit! Pentru mine este un moment important, pentru că am început să vă cunosc în urmă cu câteva luni, când am fost, să zic, un mic spiriduş, la apariția ultimei dumneavoastră cărți, la editura Libris Editorial. Este vorba despre un album ce conține poezie scrisă de dumneavoastră și totodată diferite tablouri din arta dumneavoastră picturală: este vorba despre cartea: Povară poetică la purtător, semnată Ion Georgescu Mușcel, apărută la **Libris Editorial**. Spun c-am început să vă cunosc cu câteva luni în urmă, pentru că în momentul în care am aflat despre dumneavoastră, a fost o reîntoarcere în timp, a mea... faptul că știind că stăteți în Canada și eu fiind cetățean canadian, m-am reîntors la anii mei de emigrare și la ceea ce am trăit eu acolo în Canada, în anumite momente, aspect ale vieții mele de atunci de când eram în Canada, dar totodată am făcut o paralelă sau o comparație a ceea ce înseamnă artistul, nu emigrant neapărat, care încearcă să se exprime pe alte meleaguri. Am început să vă cunosc și să fac o retrospectivă a ființei mele și cred că a fost un lucru meritos datorită dumneavoastră, pentru că ați venit în viața mea ca o inspirație, ceva care se merită să mă implice și să pot reuși să împlinesc, să zic așa, un vis frumos al unui artist care împletește într-un mod inedit poezia cu pictura.

E bine să spun că acest titlu de carte este titlul unei rubrici de poezie, o rubrică permanentă pe care am avut-o în revista Alternativa din Toronto, revistă electronică românească, o revistă destul de prestigioasă pentru cei care sunt interesați de viața culturală a românilor canadieni și nu numai, a românilor de pretutindeni, de viața politică, de viața artistică..

Referitor la activitatea cu pictura din Canada, pentru că eu în Canada sunt ca rezident permanent și am mers acolo, să fiu lângă nepoței, un fel de babysitter, dar foarte lipit de scumpii nepoței, am avut ocazia să și expun. Am expus, mai întâi în România, la Biblioteca Județeană din Baia Mare, Biblioteca Petre Dulfu, o expoziție oficială de pictură și am mai avut și o expoziție personală, oficială, la Castelul Kilbride din localitatea Baden.

Să spun ceva de numele meu, Ion Georgescu

Mușcel. Acest pseudonim mi l-a dat altcineva, nu mi l-am luat eu, dar mi-a convenit și am semnat tablourile, de atunci, cu el și poeziile, de asemenea. Mi l-au dat oficialitățile de la ziarul Timpul Mușcelenilor din Câmpulung Muscel. De pe internet m-au cules cu niște poezii referitoare la Mușcel, au fost foarte impresionați, eu fără să îi cunosc, ei fiind mult mai tineri decât mine... și un prieten mi-a spus:

-Măi, zice, tu ai pe prima pagină din ziarul Timpul Mușcelenilor o pictură și o poezie.

-Nu se poate, că nu mă cunosc cu nimeni din Câmpulung, pe vremea asta! Ca să fiu confruntat la fața locului, când am mers acasă și am luat legătura cu editorul principal, Adi Popa, de la Câmpulung Mușcel-prezentatorul de la televiziunea locală Mușcel. Mi-a luat și un interviu de vreo oră, discutând despre viața mea de elev de la Câmpulung Muscel și despre începuturile mele artistice și, de atunci, am semnat cu Ion Georgescu Mușcel. De ce? Ca să mă diferențiez un pic, pentru că e un nume generic la români, Georgescu.

Îl personalizează mai mult, zic eu, pentru că și acum, când ați expus cinci tablouri la vernisajul de la Palatul Parlamentului, care a avut loc între 6 iunie - 28 iunie, știu că Mihai Costin, organizatorul, când a trimis un mesaj în Statele Unite ale Americii legat de acest vernisaj pe tematica eminesciană, v-a menționat. Și cita, acolo, numele dumneavoastră și arăta fiecare tablou în parte și chiar a vorbit foarte, foarte frumos. În momentul în care i se lua interviul și eu am auzit numele dumneavoastră, Ion Georgescu Mușcel, chiar am zis: uite ce nume distinct este!

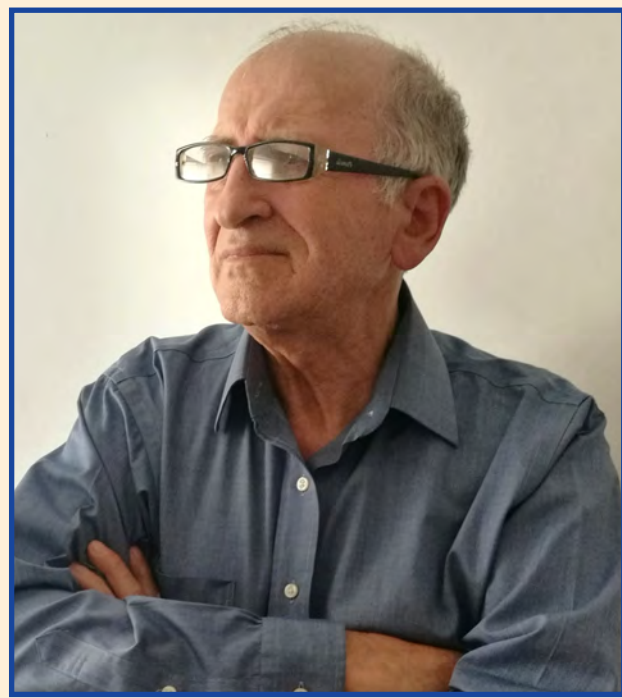
Dar hai să ne întoarcem acum la câteva întrebări cheie care cred că ar trebui să fie incluse în acest interviu. Ce reprezintă, în fond, pentru dumneavoastră, arta? Nu multe cuvinte, așa ca un răspuns cât se poate, nu de succint, dar cât se poate de normal.

Arta, pentru mine, înseamnă un alt fel de oxigen, care să-mi întrețină viu spiritul de creație, spiritul de observație, apetitul creator. Simt că, fără artă, viața nu prea are sare!

Frumos! Dar ce reprezintă din punctul dumneavoastră de vedere, această îngemănare dintre poezie și pictură? Așa, o definiție scurtă a poeziei, o definiție scurtă a picturii... și această îngemănare? Puteți să luați poezia cu sculptura, de exemplu sau, eu știu, poezia cu muzica...

A fost poezie, pentru că ceea ce m-a orientat spre artă a fost mirarea, mirarea în fața miracolului lumesc, mirarea în fața culorilor, mirarea în fața expresivității limbajului. Și, de ce nu și muzica?! Pentru că nu am o aplecare spre înțelegerea teoriei muzicale, însă muzica parcă o am în sânge, muzica este ceea ce diger și primesc de la alții, iar pictura și poezia este ceea ce emit și eu, nu numai ce primesc. Au o legătură extraordinară, pentru că ceea ce mă atrage în pictură este tocmai poezia imaginii și ceea ce mă îndeamnă la scris este farmecul coloristic al imaginii. Și una și alta, nu le pot despărți.

Rembrandt spunea că pictura este nepoata naturii și că pictura este înrudită cu Dumnezeu. Eu pe undeva cred că dumneavoastră vă inspirați mult din natură. Cum găsiți așa legat de această afirmație - de nepoata naturii și de a fi în rudenie continuă cu divinitatea-ce simțiți, mergeți până la acea, cum să zic eu, țintă spre desăvârșire sau faceți ceea ce faceți doar așa pentru a vă încondeia ființa, dar nu a tânji spre o desăvârșire?

Eu aș merge mai adânc în istoria acestei preocupări. Pe mine ceea ce m-a fermecat a fost ceea ce am văzut și am pățit în copilărie, eu nu pot uita și nu pot omite că am fost un copil la coada vacii, cât am fost în sat și nici acum nu mă pot despărți, nu pot șterge din biografia mea acest aspect: să fii toată ziua în natură, să fii de dimineața până seara, să colinzi toate coclaurile satului, să cunoști absolut totul, să cunoști lumea plantelor, să cunoști pe nume felurilele plante, ciuperci din pădure, copacii, să absorbi cu sufletul tău toate aspectele zilei, dimineața cu rouă, inserarea, amiaza toridă... Ei bine, toate astea s-au înregistrat pe CD-ul sufletului meu și nu mă pot despărți de ele. Îi spuneam altcuiva, într-un interviu ce mi se lua, că eu am început studiile cu Academia... Și mă întreba ce academie? Academia de Crânguri și Poiene, de Codrul Verde... și iată ceea ce m-a clădit pe mine... După aceea urma școala oficială, însușirea culturii generale... Însă am rămas cu poezia naturii...

Da, e frumos! Și acum când vorbeți, mă uitam la tablourile astea, la picturile dumneavoastră din albumul Povară poetică la purtător și culorile sunt calde, dar nu sunt chiar atât de pastelate, au o personalitate a lor. Nu pot să spun că au un strigăt de durere, dar au un strigăt al lor și nu o spun că au așa un strigăt dramatic, dramatismul survine tocmai din acest echilibru, înțelegeți, între pastel și culoare de sine stătătoare, culoare clară... că nu poți să zici... la pastel se mai confundă, așa între nouri, între aburi, între vis și realitate, dar la dumneavoastră culorile sunt clare, nu sunt pregnante. Sunteți, nu așa într-o poziție, de a nu incomoda, sunteți într-o poziție de a vă impune la mod armonios, dar cu o personalitate clară, bine definită... așa vă văd eu și așa v-am simțit și acum când v-am întâlnit jos, înainte de a urca în acest Studio, Impro-Media, unde lucrează fata dumneavoastră și ginerele.

Ce puteți să ziceți despre această culoare, practic acum dumneavoastră cum o abordați, cum vă găsiți cromatica, e gândită sau este în primul rând instinctiv aleasă?

Cromatica este aleasă ad-hoc, când instinctiv, în peisaj, când studiată și gândită în compoziții. Vorbeam, mai înainte, despre muzică și aceasta mă inspiră coloristic, am compoziții intitulate: Simfonie, Concert, Rapsodie etc. Trebuie să vă spun, iarăși, că puține sunt peisajele pictate direct din natură, mă inspir mai mult de pe ima-

ginile de pe Internet, dat fiind faptul că trebuie să stau cu nepoții în casă. Ca rezident canadian, sunt îndreptat cu tot sufletul spre țara-mamă. Cunosc mai bine România decât atunci când locuiam acolo. Iau lista localităților pe județe și colind prin toate satele României. Întâlnesc peisaje tulburător de frumoase și inspiratoare, scene de viață patetice sau nostalgice.

Adevărul e că de fiecare dată când suntem departe de țară, eu o spun în cunoștință de cauză, știi mai mult să valorifici și ești mai mult în căutare să afli și să știi despre obiceiurile și tradițiile din țara ta. Chiar și folclorul, eu nu am îndrăgît folclorul până m-am dus în Canada și nu pot să spun că eram un om care ignora arta și muzica, mai ales, pentru că ele fac parte din toată ținuta asta artistică a mea de actor, de regizor, de producător, dar, acolo, am început să simt inclusiv partea asta a muzicii folclorice mult mai amplu și să consider că într-adevăr acea emisiune a Marioarei Murărescu, TEZAUR FOLCLORIC, era cu adevărat un tezaur folcloric al neamului nostru românesc.

FILOGICA - o poezie care, dacă deschid albumul și iau la voia întâmplării o poezie, poezia aceea mă trage și găsesc cel puțin două versuri pe care aș vrea să le rostesc cu voce tare, dar acum, să vorbim puțin despre această poezie de la pagina 140 din Povară poetică la purtător. **FI_LO_LO_GI_CA /Mi-e frig, mi-e dor, mi-e sete/ Mi-e verde de atâta frunză/ Mi-e gri de-atâta ploaie/ Mi-e roșu aprins după albastru dens/ Mi-e tare acum după atunci/ Mi-e floare de cireș după iubirea ta de fată...** Tot timpul când vorbiți despre chipul feminin adăugați o culoare, adăugați un sentiment...

Da, ce vreau să spun e că aceste expresii românești cu „mi-e” (mi-e frig, mi-e sete, mi-e ciudă etc) sunt cele mai apropiate de limba latină. De fapt, limba română este cea mai apropiată de limba latină, e cea mai conservatoare. Expresiile cu MI-E nu se întâlnesc în celelalte limbi române. Am rămas stupefiat când profesorul nostru de latină, de la Câmpulung Mușcel, ne-a demonstrat cum se zice în latină: EU AM O CARTE – Mihi liber est (Mie mi-este o carte). Față de EU AM FRIG, expresie logică, perfect analitică, MI-E FRIG, e o expresie sintetică, de o reflexivitate maximă. Am frig - îl dau la cineva, îl vând, îl dau pe degeaba... Mi-e frig - numai la mine e frig, nu mă scapă nimeni de el... Tot așa de percutante sunt gerunziile românești, dativile posesive, valorificate magistral de Eminescu. MI intră în economia poetică a multor poeme eminesciene, iar eu, de data asta, am vrut să pun la lucru virtuțile lingvistice și poetice ale expresiilor cu MI.

Da, dar este extraordinary pentru că nu vorbim acum de un epitaf al creației dumneavoastră, dar cred că sunt foarte sugestive aceste două ver-

suri, pentru că eu atât cât vă cunosc, asta ilustrează o conduită morală a omului artist Ion Georgescu Mușcel. Două versuri de la finalul acestei poezii care se numește Filologică: **Mi-e a mă-ntâlni timid cu Domnul / Și o negrăită teamă de întâmpinarea Lui. Deci nu numai teama de Dumnezeu, ci și aceea smerenie și acel respect ce-l aveți față de Divinitate, față de bunul nostru Dumnezeu, care nu că vă judec, dar tindeți spre acea ținută morală vrednică de mila lui Dumnezeu, când va fi să vă primească cu brațele deschise. Eu cred că așa cum vă știu, până acum, așa vă manifestați dumneavoastră șica om șica artist.**

Ar fi mai bine spus că ceea ce exprimă ultimele două versuri, „Mi-e a mă-ntâlni cu Domnul”, este prezența bunului simț. „A avea bunul simț” este a fi foarte conștient de toate greșelile și poticnelile vieții. Și atunci, să te întâlnești timid tu Domnul, e ca un bilet de intrare la marele spectacol. Biletul este cel al bunului simț. Mă uit și eu la poezia de alături, COMPILAȚIE. E chiar o compilație. A face o critică literară înseamnă a-i găsi creatorului de literatură afiliațiile lui literare la diverse personalități ale literaturii sau la diversele curente..., dar cel mai simplu este să faci critica literară dând citate direct din opera literară respectivă ...

Dar, apropo, de ce ați scris... cu depărta-rea dintre noi...? Hai să dăm o definiție despre apropiere și ca un mesaj care poate să fie pentru ascultători, pentru cititori, pentru toți oamenii care sunt interesați și iubesc arta și cultura. Dați un mesaj așa, apropo de întâlnirea noastră...

Întâlnirea noastră e ca o confluență între două râuri... Orice apă își caută cursul ei, iar aceste curgeri se întâlnesc și formează o curgere nouă care conține cântările și ale uneia și ale celeilalte...

Frumos! Dar putem să conchidemcă această limpezime nouă comportă mai multă încântare și îndrăznesc aici să zic, că pe oglinda acestui râu noi putem să scriem. Ce putem să vedem acolo în oglinda acestui râu?

Eu aș zice că două limpezi. Presupunem că se întâlnesc două râuri curate, două râuri cristaline și se formează două limpezimi. Poate că această nouă limpezime creată din două limpezimi comportă mai multă încântare ca de obicei.

E frumos ce spuneți, dar eu îndrăznesc aici să zic, că pe oglinda, în limpezimea aceasta totală, a acestui nou râu, putem să semnăm frumos, Ion Georgescu Mușcel.

Câmp cu trifoi

În clipe de bine mintea mea e un câmp cu trifoi prin care trecem voioși pe o cărare noi doi...
Înaintăm despletind un aer senin înțesat de speranțe
Tu parcă plutești depănând amintiri de pe-acasă...
Făptura ți-o sorb din priviri și în gând o canțonă...
Prin zarea dulceagă de flori - zumzet feos de albine...
Triadă nesfârșită de foi - te văd doar pe tine...
Te muți jucăuși cu privirea de la un trifoi la altu
până cu dreapta plivești ca-n vis, unul cu patru...
Atâta noroc! Și-așa prietenoase clipe!
Aievea le-am trăit și noi amândoi,
dar se curmară și viața ta, și câmpul cu trifoi...
În sufletul meu trist, încătușat de doliu,
stau blânde amintiri, comod pentru un fotoliu...
Mă mângâi în ideea că-n viața de nevoi
să fii fost trifoiul tău... cu patru foi.

Arabella Yarca

Jurnal intim

Pășim îndrăzneț în acest al XXI-lea secol, ne lăsăm curtați de vălmășagul atâtor prefaceri, indiferent dacă le acceptăm ori nu, dar, asemenea Arabellei Yarca, ființă trăitoare într-un alt secol, dorim să surprindem doar frumosul, frumosul din natură și din sufletul uman, doar acel frumos care să înnobileze ființa.

Acesta este sentimentul general pe care-l degajă Jurnalul intim de sub pana unei frumoase domnițe cu origini incerte, Arabella Yarca.

Din însemnările lui Alexandru Perietzeanu-Buzău și ale lui Mihai Dim. Sturdza aflăm despre o pleiadă Iarca/Yarca – încă din zorii secolului al XIX-lea, indiferent cum își caligrafiază numele. O consemnare despre acest patroponim, descoperim și la savantul Oreste Tafrali, printr-o dedicațiune adresată fraților Constantin și Valeria Iarca; ba chiar și de un Dimitrie Iarca – deputat de Teleorman, prin intervenția căruia, profesorul Tafrali va obține din partea M.I.P. o anumită sumă de bani pentru achiziționarea unei clădiri destinate primului Muzeu de Antichități din Iași, la 1916, o premieră pentru Moldova.

Parte din această stufoasă familie boierească, s-au dovedit a fi caractere integre, patrioți înflăcărați. Înfiată de soții Scarlat și Maria Yarca, Arabella va avea acces în societatea selectă din epoca interbelică. Și deschizând o paranteză, extrem de necesară, s-ar cuveni precizat că ieșind din universul creat prin al său jurnal, înțelegem și cauzele care au generat declinul acelei epoci și explicația oferită, post factum, de ce eroina noastră va sfârși „în mizerie”, în anul 1953.

Însemnările delicatei Arabella Yarca, începând din „4 septembrie 1913” și până în „17 martie 1918”, îmbrățișează într-un tot frumoșii ani ai tinereții, valsurile iubirii pe acordurile unor învăluiri de orgolii și frivolități, dorința de „echilibru și armonie” conjugală, dar și irosirea unui vis frumos.

Cu abilitatea unui fin psiholog, memorialista surprinde trăsăturile de caracter ale persoanelor apropiate. Astfel, printr-o simplă întorsătură de condei, conturează caracterul omului Al. Davila, dramaturgul, socrul Arabellei, un „impresionant paradox în carne și oase” (p. 66).

Ochiul său critic nu iartă nimic. Nici chiar pe ea însăși. Dorește „să-și rânduiască” o „viață liniștită” alături de soțul pe care îl iubește, dar realizează destul de timpuriu că cei doi sunt temperamente contradictorii, „biete fapteuri omeneste între care se cascadează hăuri de netrecut”. În adevăr, după câțiva ani de căsătorie, deja Arabella „vede” „prăpastia”, concluzionând că „zidăria a început să se fisure”, „podul și-a mai pierdut din trăinicie”, „a început să se clatine și amenință să se surpe” (p. 260).

Și totuși, dacă acestei tinere i s-au recunoscut unele excentricități, umanismul ei impresionează. Aș aminti scena cu „dividiul” doborât de soarele arzător, pe care-l salvează de la moarte (p. 80-81), dar și notația: „nicăieri animalele de tracțiune nu sunt tratate cu atâta barbarie ca în România”. Cât adevăr, câtă sinceritate! „Brutalitatea și nedreptatea mă revoltă mai mult decât orice pe lume” (p. 81).

Deși neîncredătoare în suplețea propriului stil scriitoricesc, lectorul va avea surpriza unor pasaje descriptive de o așa subtilitate, încât să ne amintească de tonalitățile măiestre ale lui Calistrat Hogaș.

Arabella Yarca este sensibilă în fața peisajului românesc: „fastuoasa toamnă românească își epatează din nou bogățiile: lumină, limpezi-

me de cleștar, pulbere de aur și înflăcărare” (p. 68), în „aerul încălzit plutește o boare de gingășie și emoție” (p. 79). Ființa umană îi transpare precum un „munte straniu”. Poate de aici și fascinația pentru „frumosul profil al omului pierdut în visare”.

Ochiul memorialistei surprinde esența. În august 1916, Bucureștiul este vizualizat drept un „oraș îngrozitor” (p. 22); „sinonim cu melancolia” (p. 70), sufocat de „căldură otrăvitoare” (p. 80). Începând din decembrie același an, privirea îmbrățișează Iașiul, devenit „capitala fărâmei de țară care ne-a mai rămas” (p. 174). Și cât este de dureros să devii un „însingurat”, într-o „țară pe jumătate învinsă, pe un continent asupra căruia s-au dezlănțuit ticăloșia și ura” (p. 178)! La Sinaia, clopotele mănăstirii au o „sonoritate gravă și caldă” și „dau glas evlaviei, bucuriei și durerii” (p. 84); Hușiul pare depărtat de vuietul exploziilor „plăcut”, chiar pitoresc (p. 176), în timp ce Botoșanii (din ianuarie 1917), par o adevărată „împărăție a noroiului” (p. 183)!

Deși primele pagini conturează portretul unei tinere femei capricioase, impresia cititorului se schimbă brusc din momentul în care autoarea abordează tema războiului. Judecățile ei privind situația României în iureșul politic sunt mature.

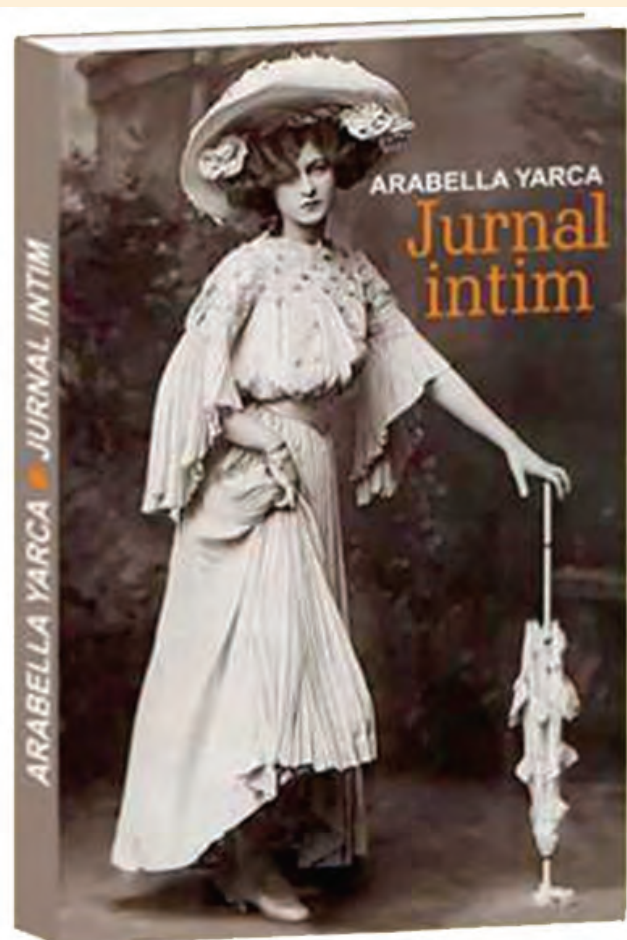
Cel mai frumos și pur segment de jurnal, emoționant și extrem de sensibil este acela care punctează cauzele morții Regelui Carol I și coincidența cu visul ei premonitoriu (p. 41). De altfel, elemente de sincronicitate vor mai fi punctate pe parcursul expozeului său.

Merită să reflectăm cu ceva mai multă atenție asupra următorului segment de jurnal (Măreșești, 9 decembrie 1916): „Oricât ar fi de mare dragostea pentru Carol (Citta Davila, soțul) nu poate umple golul sufletesc care mă cuprinde când mă trezesc față în față cu jalnica mentalitate românească! Am acum trista convingere că n-am fost bătuți în aceste trei luni de război doar din cauza superiorității forțelor inamice; fără doar și poate, la înfrângerea noastră a contribuit masiv descompunerea morală care macină toate clasele sociale din România. Mult prea des, în țara mea, cuvintele datoriei și patrie nu înseamnă nimic” (p. 171).

Câtă maturitate în gândire! Și intuiția Arabellei nu a înșelat-o, deși izbucnirea ei pornise de la comportamentul inuman al celor doi soldați, unul rus, celălalt român, ahiați după băutura. Dar de la un asemenea exemplu, care s-ar zice, minor, s-a ajuns la trădarea Țării. Marea durere! Arabella Yarca are curajul să rostească un mare și regretabil adevăr, valabil și-n milenii: „fiecare se gândește doar la sine”, cu referire, strict, la părțile negative care marchează societatea românească, „favoritismul, interesele personale și abuzul de putere [care] înfloresc rușinos” (p. 171).

La un secol distanță, ni se oferă un jurnal-document, cu nume care au intrat, mai mult sau mai puțin, în cărțile de Istorie ale Românilor. Ba chiar, reușește o analiză pertinentă în acest traiect 1914 – 1918, punctând fapte și evenimente care întregesc tabloul general, fundamental, al Primului Război Mondial.

Există destul de multe jurnale și memorii de război care vorbesc de soarta prizonierilor în diferitele lagăre dușmane. Ei bine, datorită descrierii Arabellei Yarca, aflăm că nici la noi nu a fost chiar altfel. Iată: „Tocmai am asistat, pe [o] stradă [din Huși, 22 decembrie 1916], la trecerea unui convoi de prizonieri civili, aduși din

Ialomița într-un lagăr de concentrare. A fost un spectacol oribil: îngrămădiți ca vitele în niște căruțe descoperite, nici nu mai păreau oameni. Îngrozitor. Mi-a fost rușine că asta se întâmplă în țara mea!” (p. 176).

Mă bucur nespun să găsesc în jurnalul Arabellei Yarca o subtemă a dramaticului Primului Război Mondial: trădarea (temă pe care o dezvolt într-o lucrare viitoare). Ei bine, aflându-se la Botoșani, apărată de vuietul armelor, Arabella reflectă asupra motivelor care au condus – atât de rapid – la ocuparea Sudului Țării și a Bucureștiului. Trădarea. Desprind din notațiile sale, datate, „Botoșani, 10 februarie 1917”, acest pasaj:

„Veștile ajung greu în acest oraș îndepărtat. Totuși, de câteva zile, e scandal general, nu se vorbește decât despre dezertarea generalului Sturdza, vinovat, de altfel, de înaltă trădare, pusă la cale în cârdășie cu colonelul C[răiniceanu] și cu M.W. [locotenentul Wachmann]. Planul lor era să determine cele două divizii de la Oituz să treacă de partea nemților și să lupte împreună cu aceștia împotriva rușilor. Sunt nerăbdătoare să aflu cât mai multe informații exacte” (p. 185-186).

Bineînțeles, esența interesează. Intuiția ei de femeie cultă nu a înșelat-o! Însă, curios, în alte „jurnale” sau documente de război, se vorbește de „colonelul” (nu de „generalul”) Alexandru D. Sturdza, ginerele omului politic P.P.Carp. În adevăr, la acel moment, el era „comandantul de divizie în Armata a doua comandată de generalul Alexandru Averescu”. Dacă colonelul Constantin Crăiniceanu va fi executat pentru trădare, la 31 martie/13 aprilie 1917, Sturdza va reuși să fugă în tabăra dușmană, apoi, în Germania. Acolo, va desfășura „activitate” susținută în lagărul Stralsund, de la țărmul Mării Baltice, pentru a convinge pe ofițerii români prizonieri să devină trădători de țară [aceste succinte completări sunt extrase, personal, din documente de arhivă].

Deși se referă doar la generalul Alexandru Socec (1859-1928), Arabella este ferm convinsă că „lașitatea” (trădarea) din timpul bătăliei de pe Neajlov, „a făcut să cadă Bucureștiul” (p. 186).

„Bătrânețea începe de când începi să te temi de ea.”

(Alexandru Vlahuță)

Tineretea nu ne abandonează abrupt, într-o zi, fie ea și aniversară, ci despărțirea e mai degrabă una molcomă, cu mesaje blânde de avertizare, vizite de curtoazie unei maturități coapte, preferenți abia perceptibile ale corpului și ale minții.

Acaparați de multitudinea sarcinilor cotidiene, prea familiarizați cu noi înșine, nu remarcăm faptul că tineretea s-a estompat de-a binelea în slalomul ei printre aniversări. De fapt, glisarea către maturitate, apoi către bătrânețe se face treptat, fără a ne da seama măcar. La început ți se spunea „domnișoară”, apoi vine, ca după o deliberare secretă, rigidul „madame”, cu efect de catastrofă - când încerci să diseci resorțurile noului mod de adresare, fără a realiza că el vine dintr-o politețe autentică și că nimeni nu intenționează să te rănească. Tranziția spre acceptarea noilor registre, cel al vârstei mijlocii și apoi al vârstei a treia, nu este una ușoară, sunt praguri dificil de trecut.

Tineretea și bătrânețea nu se pot așeza în norma cifrelor. Adevărul e că nu putem fixa cu exactitate până când suntem tineri și de când bătrânețea se instalează cu toate drepturile ei. Depinde de felul de a fi al fiecăruia, de modul în care ai gestionat totul în tinerețe, de modul în care ai folosit fiecare clipă de până acum. Ne privim în oglindă și facem un inventar al semnelor fizice ale (îmbătrânirii) ofilirii, de la părul albit la ridurile din jurul ochilor. Ne privim în oglindă și ne panicăm în fața vârstei, căutăm vestigii ale tinereții; rememorăm mulțimea de repere care au jalonat copilăria, adolescența și tinerețea: trebuie să înveți, să obții o diplomă, un permis de conducere, un loc de muncă adecvat, să găsești un partener de viață și să ai copii, toate fiind anticipate cu nerăbdare, planificate și generatoare de noi și noi dorințe.

Desigur, bătrânețea nu e o vârstă de care să te temi, dar este una în care devii conștient de ticăitul ceasornicului, iar această trezire bruscă investește fiecare moment cu o valoare neprețuită înainte.

Societatea modernă ne livrează multe spaime ale ofilirii fizice pe care le absorbim cu sau fără voia noastră.

Visul tinereții fără bătrânețe nu s-a născut acum - noutatea o reprezintă doar preocuparea

obsesivă pe care o stârnește prevenirea urmelor timpului la vârsta la care tineretea nici măcar n-a apucat să respire în tihnă, dar e deja sufocată de temeri legate de ziua în care se va destrăma ca un abur.

Epoca noastră nu acceptă îmbătrânirea, de aceea se folosesc diferite cosmetice, operații care, uneori, deformează ființa umană.

Preferăm să nu fim de acord cu devitalizarea, declinul, inutilitatea - imagini ale bătrâneții propuse de societatea modernă. Am întâlnit și persoane care încearcă să își reprime o bucurie pentru a nu avea riduri, o obsesie individuală pentru un chip ferit de urmele trecerii timpului. Panica pe care o stârnește apariția ridurilor e unul dintre indiciile modului în care societatea își primește membrii care îmbătrânesc. Devenim aproape invizibili pentru ceilalți. Nu mai suntem destinatarii privirilor, zâmbetelor și gesturilor prietenoase, de altfel, atât de familiare cândva.

Se pare că o cauză a acestei situații e în cultura care a dezvoltat o obsesie pentru tinerețe, atitudine care avertizează asupra acestei pierderi.

Persoanele vârstnice sunt pagini vii ale istoriei deceniilor trecute, iar experiențele și istorisirile lor nu vor fi disponibile întotdeauna. Suntem considerați un balast al societății, un pachet de probleme și de nevoi, suntem aruncați la grămadă de fier vechi. Când ne gândim la actorii care, după o vârstă, primesc cât mai puține roluri.

Odată cu trecerea timpului, vârsta pare să devină un element definitoriu al identității unei persoane, cel puțin pentru angajatorii care se dovedesc reticenți în a recruta persoane de la o anumită vârstă.

Discriminarea pe motive de vârstă se află la orice pas, dar ea se întoarce ca un boomerang asupra societății însăși.

Toată lumea trebuie să moară, dar o excepție, cred, se va face în cazul meu. Întrebările persistă. Depinde cum le pun. „Cum îmbătrânim?” sau „Cum, îmbătrânim?” (M.R. Parascivescu).

Răspunsul la ambele întrebări se poate construi de la înțelegerea faptului că procesul îmbătrânirii e difuz, personalizat și definitoriu pentru modul în care vom plonja în bătrânețe - drumul spre această etapă fiind adesea unul mai lung decât cel al bătrâneții

propriu-zise, cel puțin dacă trăim suficient de mult cât să fim martori la incitantul pot-puriu al vârstelor.

Îmbătrânirea grațioasă presupune îmbrățișarea conștientă a fiecărei vârste, cu potențialul ei de dezvoltare.

Deși civilizația noastră nu are un concept al întregii vieți, totuși bătrânețea aduce bucurie și împlinire tuturor, dar în ecuația ei trebuie să ținem seama de niște factori precum: activitatea fizică, absența fumatului, a alcoolului, un mecanism matur în a trata urcușurile și coborâșurile vieții, o căsnicie stabilă, un nivel de educație adecvat pentru a alege un stil de viață sănătos.

Foarte importantă e relaționarea cu timpul. Dacă privești bătrânețea ca pe o vacanță confortabilă, timpul încetinește din goana cu care te-a purtat ani la rând prin varietatea sarcinilor domestice și profesionale, își calmează curgerea, devine un soi de timp-spațiu în care apar noi pasiuni și preocupări pentru care nu a existat un răgaz în viața activă.

La tinerețe aștepti totul de la viitor, mai târziu felia de timp care a mai rămas de trăit capătă valențe mai prețioase și poate reprezenta o șansă de a îndeplini un vis. Darul pe care ni-l face prezentul necesită o trăire vie.

Trăirea corectă a prezentului îl ajută pe om să se apropie de adevărul care nu e desființat de timp.

✍ LUCILIA RĂDULESCU

Autoarea urmărește cu maximă atenție evoluția războiului, ba chiar și evenimentele din Rusia bolșevică - și pare îngrijorată de planul funebru de trimitere a soldaților români în Rusia (p. 259), pentru așa-zisa „refacere”.

Nu de puține ori, memorialista se dovedește acidă-n observații: „Rușii ne șicanează, dar îi punem la colț cu lovituri de tun și cu mitraliere” (p. 265). Ținând cont de data redactării acestei fraze (12 ianuarie 1918), în mod cert, s-a referit la luptele pentru apărarea orașului Galați.

Tânăra soție a lui Carol (Citta) Davila (pe care-l iubește, sufocant) se dovedește foarte curajoasă. Încalcă orice restricție. Își însoțește soțul pe linia frontului. Trăiește acea unică emoție și, cu mândrie, notează în jurnal despre „prima

mea înaltă faptă de război” (Dealul Cărpeneș, 29 aprilie 1917). Deși nu are nicio îndemânare, din compasiune pentru soldații răniți pe front, Arabella se înrolează ca infirmieră, mai întâi la spitalul Filantropia din București (p. 124), apoi, pentru a fi aproape de soțul ei, „la un spital din linia I” (p. 206), ba chiar confecționează, în plină iarnă, și „mănuși cu un deget” pentru soldați (p. 263). Observațiile usturătoare pe care le tot primește adeseori de la chirurgii francezi o determină să devină responsabilă, încât va ajunge să fie numită „mama răniților de la Onești” (p. 212), ba chiar și decorată.

Lectura acestui jurnal - document (Editura ORIZONTURI, București, 2018, 285 p.; traducere din franceză: Liliana Sofia Sitaș) este plă-

cută și fascinantă. Prin stilul abordat, vârvătăile războiului și frământările sufletului ființei efemere se doresc învăluite în mantie mângâietoare. Mai presus de orice detaliu, Arabella Yarca ne invită să conștientizăm că esențial în viață este frumosul. Câtă sinceritate și cât adevăr în această mărturisire de taină: „frumusețea este lumina, este surâsul, este bucuria sufletului omenesc”. Acesta este, în fapt, mesajul pe care ni-l transmite peste veacuri autoarea. În memoria noastră afectivă să ne-o imaginăm mereu frumoasă, îndrăzneată, iubitoare. Visul ei să devină visul nostru, al fiecăruia, dorind profunzime în gândire, verticalitate, analiză pertinentă, echilibru și armonie sufletească.

✍ LIVIA CIUPERCĂ

Secerișul în viziune transdisciplinară

Secerișul, încununarea muncii țăranului căruia îi asigură pâinea cea de toate zilele, este prezent atât în literatura populară și folclor, cât și în literatura cultă, muzică, pictură.

În textele religioase este menționat cu valoare simbolică de hrană spirituală veșnică, obținută de ucenicii care au ascultat cuvântul lui Dumnezeu și l-au propovăduit. (Ioan, 4, 34-37)

În literatura populară este prezentă mentalitatea potrivit căreia grâul este planta cu virtuți sacre, pe bobul de grâu aflându-se chipul lui Iisus.

Recoltarea grâului trebuie să se facă de persoane pure: „Le seceriș trebuiau să participe numai persoane curate, ca recolta să nu fie periclitată. Din acest motiv, primul snop era cules de un fecior și lăsat pe câmp o zi întreagă existând credința că astfel secerătorii vor fi păziți de rele.” (Anghel, 24 VII 2008)

În „Plugușorul” seceratul se face de către persoane înrudite și cu experiență: „Și-a strâns fine și vecine/Și vreo trei babe bătrâne care știu rându-l la pâine.” Terminarea secerișului era prilej de bucurie, dar și de teamă că uciderea firelor de grâu va face ca ogorul să nu mai rodească.

Astfel, a apărut obiceiul cununii. După ce se recolta grâul, erau lăsate câteva spice neculese numite „barba lui Dumnezeu” din care se împletea o cunună dusă cu alai acasă, cu lăutari, stropită cu apă și păstrată până la însămânțat când boabele ei erau amestecate cu cele care urmau să fie puse sub brazdă. Astfel, sperau că vor avea recoltă bogată și în noul an. (După Ghinoiu, 2004: p. 253-254) Cucernicia cu care omul strângea ultimele spice care erau indisolubil legate de imaginea Mântuitorului este admirabil prezentată de poetul Nichifor Crainic în poezia „Cântecul potirului”: „Când holda tăiată de seceri fu gata/Bunicul și tata/Lăsară o chită de spice în picioare/Legând-o cucernic cu fir de cicoare;/Iar spicele-n soare sclișeau mătăsoș/Să-nchipeie barba lui Domnu Cristos.”

Într-un vechi cântec popular frumusețea muncii la secerat se împletește cu aceea a tinerilor care recoltează lanul de grâu: „Vine vara secerișul lanului de grâu./Fetele reteză spicul, că-i înalt la brâu/Și băieții, după ele, leagă snopi de grâu./Frumoase sunt fetele, frumoși sunt și ei!/Harnice sunt fetele, harnici sunt și ei!/Vine vara secerișul lanului de grâu [...]” (Cules de la Aurelia Trifan, 86 de ani)

Într-o strigătură seceratul grâului este asociat cu dansul: „Hai la brâu, la brâu, la brâu ca la secerat de grâu!/Cine s-o lăsa de grâu/Să se lase și de brâu.”

Secerișului i-au fost dedicate opere întregi sau fragmente ale unor scrieri din literatura cultă, dar ne vom opri atenția numai asupra câtorva din ele.

În nuvela „Pădureanca” de Ioan Slavici se conturează o viziune idilică asupra secerișului.

Secerătorii sunt pădureni săraci, ce vin la secerat în număr foarte mare, din dragoste de muncă și de viață, pentru a aduna pâinea cea de toate zilele. Oamenii parcă ar participa la o sărbătoare sau la o șezătoare: sunt adunați în jurul focurilor, vorbesc mult, cântă, ascultă balade și dansează.

Sunt foarte bine organizați, după un ritual străvechi, în cete de câte cinci până la o sută de inși, fiecare ceată are un conducător, iar fiecare grup de câte opt inși are un cimpoieș, un lăutar și un băiat care poartă fedeleșul cu apă. Munca în sine se desfășoară după reguli ancestrale, respectate cu sfințenie. Întâi vin coșaii care taie grâul, fetele adună cu secera grâul în mănunchiuri, flăcăii leagă grâul în snopi, urmează cimpoieșul, lăutarul, băieții cu fedeleșul și abia după aceea vine Șofron care trăiește marea bucurie de a strânge snopii în cruci „Și de câte ori lua câte un snop în furcă și-l simțea că e greu, inima îi râdea de bucurie, și pentru ca bucuria să-i fie mai mare, lua câte doi și trei snopi deodată și

se ducea cu ei ținând furca în sus ca un steag.”

De remarcă că sunt nelipsite muzica, ce creează atmosfera de sărbătoare și accentuează starea de voie bună, și băiatul cu apa dătătoare de viață.

Marin Preda în romanul „Morometii” oferă o viziune realistă asupra secerișului. Recoltatul grâului se compune din mai multe secvențe: pregătirile pentru plecarea la secerat, descrierea lanului de grâu, seceratul propriu-zis, lecția de secerat pe care Vaticană o dă surorii sale, treieratul.

Plecarea la câmp are loc cu mult înainte de răsăritul soarelui și la seceriș participă întregul sat care timp de câteva săptămâni va rămâne pustiu, viața satului mutându-se acolo pe arie.

Seceratul în sine este marcat de vârsta secerătorilor, majoritatea fiind copii și de mărimea proprietății de pământ. Cei care au mai mult de trei pogoane de pământ înaintează cu greu prin lanul de grâu, unii stau aplecați câte o jumătate de oră și nu se uită în urmă, nici când se ridică să își îndrepte spinarea înțepenită, alții privesc în urmă, dar aceasta îi obosește și mai mult.

Cei care au pământ puțin „seceră încet, cu multă grijă, cât pot de jos de la rădăcină, adunând spic cu spic. În urma lor miriștea rămâne lucie, ca o perie.” (Preda, 1998: p. 210) Memorabilă este lecția de secerat pe care Vaticană o dă surorii sale: „Vaticană se aplecă, prinse un pâlă de spice sub încovierea secerii, îl apucă cu cealaltă mână și trase; paiele se rupseră toate deodată, ca tăiate de brici, și mănunchiul de spice se ridică în aer foșnind. În clipa următoare mișcarea se repetă, apoi iar și încă de patru-cinci ori până ce mănunchiul se îngroșă.” (Preda 1998: p. 220)

Imagini ale secerișului apar și în lucrările pictorilor: Camil Ressu (pictor român, 1880 – 1962), John Constable (pictor englez – 1776 – 1837), Gainsborough (pictor englez 1727 – 1788), Seurat (pictor francez, 1859 – 1891), Jean Francois Millet, (pictor francez, 1814 – 1875).

Tabloul „Cosași odihnindu-se” de Camil Ressu creează impresia profunzimii odihnei, a legăturii cu pământul, a coacerii și a vitalității, a permanenței muncii.

În tabloul „Lanul de grâu” John Constable lanul este întreg, cositul se pare că abia a început.

Gainsborough pentru realizarea tabloului „Carul cu grâne” a avut ca punct de plecare o pictură religioasă „Coborârea de pe cruce”.

Ideea generală a tabloului este de bucurie și de mulțumire adresată lui Dumnezeu pentru recoltele obținute.

Figurile persoanelor aflate într-o căruță plină cu grâne par spiritualizate, aspirând parcă spre înălțime. Culoarea predominant uniformă este auriul roșcat al coacerii holdelor.

Cosașul lui Seurat din pictura „Cositul” sugerează impresia de muncă hotărâtă și de vitalitate, pe un fond de lumină roșiatică degajată de holdele mature.

În pictura „Culegătoarele de spice” a lui Jean Francois Millet se conturează două planuri contrastante: în prim-plan se află trei țăranici sărace care adună spicele rămase neculese și în planul secund bogăția recoltei: o mulțime de femei adunând grâul în snopi, căpițe de fân, căruța încărcată cu fân. Chipurile femeilor sărace sunt arse de soare, întunecate ca și viața lor, cu toate acestea, ele sunt demne în sărăcia lor și indisolubil legate de pământul care le hrănește.

Prezența secerișului în atâtea discipline este o dovadă a universalității motivului, a importanței pe care recoltatul grâului o are pentru viața omului, ceea ce a făcut ca indiferent de timp și loc să fie practicat cu bucurie și sfințenie.

Notă – Articolul reprezintă o variantă adăugită a unei comunicări susținute la Simpozionul Internațional „Arta și tradiția în Europa” și care a fost publicată în volumul simpozionului la Editura Spiru Haret, Iași, 2013, pag. 311-314

✍ ELENA TRIFAN

Scrisoare deschisă: De ce Gara Filaret nu găzduiește Muzeul Național al Căilor Ferate Române?

Stimați cititori.

Gara Filaret, este prima gară feroviară din București, de pe prima linie de cale ferată construită pe teritoriul României, București Filaret-Giurgiu. Ea a fost construită de compania engleză, constituită de inginerii **John Trevor Barclay și John Staniforth**, prin concesiunea primită la 1(13) septembrie 1865, după îndelungi dezbateri, de la guvernul Principatelor, aflat sub domnia lui Alexandru Ion Cuza. Lucrările au fost întrerupte apoi, din cauza unor neînțelegeri. Ele au fost reluate, de la ambele capete, la începutul anului 1867, după venirea în țară a noului Domnitor Carol. Gara, a fost inaugurată, la 31 octombrie 1869, odată cu darea în exploatare a acestei primei linii de cale ferată din România secolului 19.

Cu toate că, predecesorii noștri au avut viziunea de a propune ca, atunci când se va închide exploatarea feroviară a Gării Filaret, aceasta să fie amenajată într-un Muzeu al Căilor Ferate Române, **introducând clădirea, în anul 1932, pe lista monumentelor istorice** (drept pentru care nu putea fi folosită decât în interes public, fiind scoasă din circuitul civil), lucrurile nu s-au întâmplat așa. Din nefericire, atunci când, la începutul anilor '60 din secolul trecut, s-a suspendat activitatea feroviară, Gara Filaret a devenit Autogară.

„Prin ordine succesive ale ministrului Transporturilor și Telecomunicațiilor din 1961, respectiv 1964, clădirea Gării Filaret și terenul cu o suprafață de 9.280,4 mp au fost trecute în administrarea Direcției Generale de Transporturi Auto”¹⁾.

După anul 1990, în originala perioadă de tranziție, odată cu privatizarea activității de transport auto, monumentul istoric și de arhitectură a fost inclus în patrimoniul (capitalul social) al noilor firme private SC Autotrans Călători Filaret SA și SC Intertrans SA.

În anul 1994, Tren Clubul Român – Asociația prietenilor căilor ferate a inițiat și a obținut, cu sprijinul conducerii Ministerului Transporturilor, **Hotărârea de Guvern nr. 88 din 10 februarie 1995 privind transmiterea monumentului istoric și de arhitectură Gara Filaret în administrarea Regiei Autonome „Societatea Națională a Căilor Ferate Române”**.

Din păcate, până în prezent, această Hotărâre

de Guvern nu numai că n-a fost transpusă în fapt, dar societățile de transport au fost vândute între timp unor străini, cu gara cu tot! Cum este posibil așa ceva, într-o țară care se pretinde normală?

„În loc să fie amenajată ca muzeu al căilor ferate române, așa cum ar fi fost firesc, prima gară a Bucureștilor, monument istoric și de arhitectură, a ajuns în patrimoniul unei firme private cu capital străin. Cu complicitatea guvernului Năstase, Gara Filaret este acum proprietatea companiei israeliene Horen&Leibovici....Totul a fost posibil ca urmare a unei sarabande judiciare, iar fostul ministru al Transporturilor Miron Mitrea nu a făcut nimic pentru ca statul român să poată câștiga procesul și să reentre în posesia acestui monument istoric.”¹⁾

„Textul actului normativ este fără urmă de echivoc: „Se aprobă transmiterea Monumentului istoric și de arhitectură Gara Filaret, bun proprietate publică a statului, împreună cu terenul aferent în suprafață de 8.750 mp (o parte din teren fusese folosită pentru construirea șoselei cunoscute sub numele de Trafic Greu – n.red.), situat în municipiul București, identificat potrivit planului de situație, din patrimoniul societăților comerciale Autotrans Călători Filaret SA și Intertrans SA în administrarea Regiei Autonome Societatea Națională a Căilor Ferate Române”.

În hotărârea semnată de prim-ministrul Nicolae Văcăroiu se mai stipulează faptul că imobilul cu pricina va fi amenajată ca muzeu tehnic al Căilor Ferate Române.

„Cuprinderea terenului și clădirii în capitalul social al societăților comerciale sus-menționate s-a făcut cu încălcarea regimului juridic al clădirilor stabilite ca fiind monument de arhitectură și cu caracter istoric”, se arată în nota de fundamentare a actului normativ.

Tot aici se remarcă faptul că, potrivit art. 135, alin. 5 din Constituție, imobilul face obiectul exclusiv al proprietății publice și, în consecință, nu are ce căuta în capitalul social al unor societăți comerciale.

Mai mult, fostul ministru Aurel Novac, fost ceferist, între timp decedat, constată că, „prin utilizarea necorespunzătoare a spațiilor din Gara Filaret, s-au produs degradări și modificări constructive ale clădirii”¹⁾.

Numeroasele noastre intervenții derulate de-a lungul anilor, la nivelul conducerii ministerului de profil, au rămas fără ecou.

De fapt, am primit un singur răspuns, și anume cel emis de Direcția juridică, la data de 17 mai 2016, din care cităm: „(...) Ministerul Transporturilor nu poate interveni și nu este răspunzător de deciziile luate de către Compania Națională „CFR” SA, în aplicarea dispozițiilor art.4, alin (1) și (2) din OUG nr. 109/2011, care menționează faptul că:

Art.4 – (1) Autoritatea Publică tutelară și Ministerul Finanțelor Publice nu pot interveni în activitatea de administrare și conducere a întreprinderilor publice. (2) Competența luării deciziilor de administrare și a deciziilor de conducere a întreprinderii publice și răspunderea, în condițiile legii, pentru efectuarea acestora, revine consiliului de administrație și directorilor, dacă le-au fost delegate atribuțiile de conducere sau, după caz, consiliului de supraveghere a directoratului”.

Oare chiar așa stau lucrurile? Dar din 1995 și până în 2011 de ce nu s-a întreprins nimic?.

Desigur că există păreri care susțin că avem un muzeu al căilor ferate, situat pe Calea Griviței 193 B. Da, există și este bine că prin existența sa, în spațiul restrâns în care funcționează, reușește să fie atractiv, în special prin diorama ce funcționează spectaculos pentru copii. De asemenea, există un muzeu în aer liber organizat, în incinta depoului de locomotive Dej, la inițiativa unor feroviari entuziaști.

Din păcate, muzeul din București, care ar trebui să fie muzeul principal/național, nu se ridică la nivelul pe care îl merită istoria unei instituții cu tradiție, numită „Căile Ferate Române” și ca atare, **nici nu este înregistrat la Ministerul Culturii ca Muzeu Național**.

Chiar dacă, în ultimii 30 de ani, această instituție strategică, a fost neglijată și adusă într-o situație dramatică istoria ei, care nu se poate șterge cu buretele. merită mult mai mult.

Anul acesta când, la 31 octombrie, vom marca împlinirea a 150 de ani de la darea în exploatare a liniei București Filaret – Giurgiu, ne vom afla în situația de a nu aprecia la adevărata ei valoare tocmai Gara Filaret. Cum să marcăm acest eveniment aniversar cât timp linia este închisă de peste 14 ani, iar Gara Filaret nu mai seamănă deloc cu ceea ce a fost cândva, devenind acum o autogară privată al cărei aspect nu mai este cazul să-l comentăm? Dacă pentru linia feroviară (București N-Giurgiu) aflăm că se află în curs de derulare un studiu de fezabilitate pentru modernizarea acesteia, despre Gara Filaret nu știm nimic

Considerăm că a sosit timpul ca organele în drept să se sesizeze și să acționeze în consecință. Calea Ferată Română, chiar dacă în ultimii ani a fost pe nedrept neglijată, merită să-și recapete prima ei gară, în vârstă de 150 de ani și s-o transforme într-un muzeu, așa cum și-au dorit predecesorii, un muzeu care să completeze, în cel mai fericit mod cu putință, „polul cultural din zona Parcului Carol I”, alături de Muzeul tehnic Dimitrie Leonida, Observatorul astronomic, uzina electrică, etc. Tot în Gara Filaret s-ar putea organiza biblioteca tehnică a Căilor Ferate Române, ale cărei valoroase cărți zac de ani de zile în subsolul plin de igrasie și mucegai, din clădirea de pe Calea Griviței 193 B.

August 2019

TCR

Octavian Udriște, președinte
Andrei Berinde, secretar

.....
1) -Andrei Bărbulescu (Timpul): Gara Filaret, cadou de la Mitrea pentru Aura Vasile

Reclama, bomboana de pe colivă

Fie-mi iertat că încep cu concluzia: Reclama este bomboana de pe coliva televiziunii, care îndeplinește toate criteriile ce o etichetează ca slugă nemernică în mâna Sistemului.

Domeniul atât de controversat, reclama comercială este, cu siguranță, mediul în care persuasiunea prin simboluri este în elementul său.

Până în urmă cu 25 de ani, telespectatorul român și, prin extensie, populația României nu era obișnuită cu reclama (publicitatea), aproape sub nicio formă.

Slabele tentative ale ADAS, CEC, ale Uzinei de Automobile Pitești sau ale unui Magazin „Victoria - 50 de magazine într-unui singur”, ori îndemnul „Consumați pește oceanic”, etalat pe stadionul Giulești, nu aveau cum să influențeze decizii când nu exista posibilitatea de a alege.

Oricum, pe vremea aceea, nu prea îndepărtată, problema era nu ce să alegi să cumperi ci, mult mai simplu, dacă găseai ce să cumperi sau nu.

După 1990 s-a căzut, bineînțeles, „din lac în puț” oricine vrea să-și promoveze un produs, fie el bun sau rău, plătește un scenarist dintre cei rămași șomeri din cauza dispariției producției naționale de film, îi alătură un operator dintre aceia care filmau la nunți, botezuri, ruperi de turtă și tăieri de moț, își face o firmă de publicitate, apoi, fără niciun fel de scrupule și discernământ, produce reclame pentru radio, televiziune și presa scrisă, subproduse destinate îndobitocirii cumpărătorului, aducerii sale în pragul isteriei, tocirii reacției sale de autoprotecție sau discernământului său logic și firesc.

Imperiul reclamelor și publicității a devenit pentru consumatorul obișnuit „țara de dincolo de logică”, în care îi place să arunce din când în când câte o privire, dar nu i-ar plăcea să locuiască.

Cele mai frecvente reclame sunt la detergenți, săpunuri, pastă de dinți și telefoane mobile.

Deși care mai de care dintre aceste produse spală, înălbește, înmoaie pielea, alungă bacteriile, păstrează țesăturile intacte și, mai ales, scurtează distanțele dintre oameni prin comunicare directă, nu poate fi reținută nicio informație utilă care să departajeze calitățile acestor produse și să le ierarhizeze.

Toate sunt cele mai bune, cele mai ieftine, mai parfumate, mai ecologice sau mai rapide și complete în comunicare, toate apelează prin persuasiune la simboluri, utilizând, din păcate, niște coduri cu cheie pierdută, cum ar fi relațiile interumane, comportamentul social, spiritul de competiție, selecția.

Sunt reclame la care te fură imaginea și nu mai ești atent la conținut sau altele, de-a dreptul stupide. Un exemplu de reclamă stupidă este: „Untdelemn de la bunica, sărut mâna pentru masă!” - hodoronc-tronc!

Mai vreți exemple stupide? Un brad care spune că „nici la oameni nu le cad frunzele dacă beau apa X”.

Mai grav este că niște tipi - prea bine plătiți pentru ceea ce fac, avizează reclame idioate cu un tip care șterge cu o pisică voma aruncată pe peretele „vopsit cu lavabila Y” - unde sunt cei de la protecția animalelor?, o reclamă schimbată acum cu ștergerea efectuată cu jucăria unui copil - ceea ce mi se pare de-a dreptul oribil.

Totăștia cred că se spune cășuni nu cășune, creveți nu crevete; și acceptă ideea că trebuie să bei zilnic doi litri de apă, indiferent dacă ai 25 de kilograme sau 115.

Din nefericire, comentariile generate de avalanșa de semne și simboluri încifrate sau fruste, poleite, strălucitoare și frumos luminate, cu actori frumoși și copii geniali nu pot fi decât acelea că mare parte din populația României spală rufe, își

face baie de noaptea până dimineața, își vopsește părul zilnic în toate nuanțele curcubeului și încă alte 50, vorbește la telefonul mobil de i se tocește limba și își freacă dinții ori de câte ori se plictisește, și are bani cât Banul Mărăcine să-și tot schimbe mașina, mai des decât lenjeria de corp.

Evident, împrumutând politica americană de distrugere a valorilor familiei, toți copiii sunt geniali, părinții tâmpiți și buncii idioți.

Publicitatea este o lume și creează pentru câteva minute alte lumi ireale, povești neverosimile, utilizând personaje-simbol. Ea trebuie să convingă prin persuasiunea inteligentă și nu o face aproape niciodată.

Promovarea unor simboluri conținute în reclame permite exploatarea haosului din gândirea umană cauzat de explozia informațională.

Se apreciază că publicitatea poate avea priză la public acolo unde există informare în adevăratul sens al cuvântului, adică acolo unde prezentarea faptelor, evenimentelor, ideilor, parametrilor unui produs se face prin comentarii libere, prin exprimarea pozițiilor pro și contra și prin discuții scutite de presiuni și influențe.

Din păcate lucrurile nu stau chiar așa.

„Există o primă fază sau formă de persuasiune prin simboluri ce vizează publicitatea și care încearcă să acționeze asupra indivizilor, dar care le mai recunoaște încă posibilitatea de a reflecta și încearcă totodată să le învâluie judecata, lăsându-le înțreaga responsabilitate de acțiune.

O formă mai radicală de publicitate reduce țintelor sale dreptul de gândire, apelându-se în acest scop la agenți de influență de mare credibilitate, cum ar fi mari actori, mari oameni politici, eroi, sportivi celebri, sfinți sau profeți.

Bazându-se pe pasivitatea care există în formă latentă în fiecare

individ, această formă de publicitate îl îndoaie cu informații „în pastile”, tocmai bune de înghițit cu puțină apă.

Publicitatea încearcă să ocolească dreptul sau posibilitatea de a se cunoaște realitatea în afara aparențelor oferite și a normelor impuse.

Producătorul de publicitate exploatează ceea ce crede că este vulnerabil la adversar, în timp ce el însuși se pune la adăpost în spatele formulelor de genul „produs recomandat de Asociația Medicilor Stomatologi cu Liberă Practică din România”. Recursul la atestarea unor organisme și organizații-fantomă, dar cu nume pompos.

Dialogul există numai în aparență.

Comunicarea capătă un sens unic, de la producătorul de publicitate la cumpărătorul potențial, în scopul de a-1 face pe acesta din urmă să acționeze cu docilitate, la sugestia primului.

De-a lungul istoriei moderne a publicității și reclamei, persuasiunea indusă prin simboluri a speculat reacțiile emoționale ale cumpărătorului.

Unii cumpărători achiziționează produsul X pentru că, marea vedetă Y i-a spus că este mai bun, alții o fac pentru că este mai ieftin; nimeni nu spune că un deodorant, ca exemplu, oricât de bun, nu este compatibil cu toate tipurile de piele.

Există însă clienți care cumpără un produs pentru a face în necaz concurenței, uitând însă că, întocmai producătorilor de petrol, și alți comercianți sunt organizați în carteli ce controlează piața și, prin consecință, „concurența” este o găselniță menită să introducă în modă un nou produs.

Persuasiunea în comerț nu se rezumă numai la manipularea deciziilor financiar-comerciale, ea se dovedește a fi și o puternică pârgă de acționare psihologică, de conducere a grupurilor țintă definite sau potențiale, de dirijare a opiniilor și ideilor, a stărilor sufletești și a comportamentelor umane.

Constatând imensa influență și reala eficacitate comercială a publicității, specialiștii în domeniu au dorit din totdeauna să o folosească în serviciul politicii, însă ceea ce s-a realizat constituie o denaturare căci propovăduirea unei ideologii sau chiar interpretarea unui fapt real nu este același lucru cu vânzarea unui obiect cu care consumatorul poate avea un contact direct.

„Publicitatea politică”, devenită propagandă, nu va putea să scape perversiunilor care din totdeauna au însoțit complicatele „intrigi de palat”.

„Individul uman, politizat, contrar aparențelor, este mai puțin ofertant de servicii cât, mai ales, doritor de putere.” (M. Tudor)

✎ LUCIAN CIUCHIȚĂ

Rodica SUBȚIRELU

în dialog cu profesorul

Vilică MUNTEANU

- cetățean de onoare al municipiului Bacău -

Rodica Subțirelu: Domnule profesor Vilică Munteanu, vă mulțumesc pentru acceptarea dialogului. Documentându-mă, în vederea realizării interviului, am descoperit un om pentru care viața înseamnă respect, valoare, muncă și împlinire spirituală. Câtă seriozitate! Câte realizări! Domnule Munteanu vă rog, vă rog, pe scurt, prezentați-vă cititorilor revistei noastre.

Prof. Vilică Munteanu: M-am născut și am copilărit în comuna Borzești, locul nașterii și copilăriei lui Ștefan cel Mare, comună care actualmente îi poartă umele, județul Bacău, primele clase le-am urmat în satul natal, apoi am continuat cursul gimnazial și liceul la Onești, după care Facultatea de Istorie la Iași. De copil am fost pasionat de istorie, iar în clasa a șasea am hotărât să mă specializez în acest domeniu, un rol în decizia mea având profesoara de istorie și preotul din sat. La acestea, adaug și șansa ca în liceu să fac istoria cu un profesor excepțional, Mihai Hrișcă. În facultate am făcut cunoștință cu arhivistica, știință specială a istoriei, de care aveam să mă leg, pe viață, printr-o întâmplare, puțin timp de la absolvirea cursurilor universitare. În primii trei ani, 1975-1977, am lucrat la Direcția Generală a Arhivelor Statului, după care m-am transferat la Filiala județului Bacău a Arhivelor Statului ca arhivist. În vara anului 1989, am participat la concursul pentru funcția de director al filialei, pe care am ocupat-o la 1 august același an. Am fost și sunt îndrăgostit de instituția Arhivelor și de meseria de arhivist. În plan personal, consider că sunt realizat: sunt căsătorit de 45 de ani, avem două fiice (cea mare este arhivist și șefa Arhivelor băcăuane, iar cealaltă chinetoterapeut, ambele practicându-și meseriile cu profesionalism, respect și drag) și doi nepoți

R.S.: Spunea Nicolae Iorga că „arhivele nu sunt simple depozite de acte vechi, ci adevărate laboratoare de cercetare științifică”. Ați condus, douăzeci și șapte de ani, una dintre cele mai importante instituții din județul Bacău, Direcția Județeană Bacău a Arhivelor Naționale. Povestiți-ne despre acea perioadă.

V.M.: Avea multă dreptate marele nostru istoric, la care aș mai adăuga o altă afirmație a sa: „pentru o bună cercetare trebuie să ai ochi de albină și răbdare de arhivist”. Da, într-adevăr am fost șeful acestei instituții vreme de 27 de ani, vreme în care am făcut tot ce mi-a stat în putință să ridic, prin profesionalismul meu și al întregului colectiv, standardul și prestigiul acesteia, să fac dintr-o instituție publică, percepută de mulți ca fiind rigidă – unde se depozitează acte vechi și prăfuite, cu jandarm la poartă, care te legitimează dacă dorești să intri –, într-o instituție deschisă cercetării și tuturor celor care ni se adresează în vederea obținerii de copii, extrase ori certificate care să le ateste anumite drepturi ori situații, o instituție credibilă și apreciată pentru calitatea activității membrilor colectivului, manifestată prin competență, operativitate, amabilitate. În spatele acestora au stat pregătirea profesională, în dese cazuri multe, multe ore peste program, frământări pentru rezolvarea cât mai corectă a solicitărilor care erau și sunt adresate instituției.

Unul dintre primele obiective pe care mi le-am propus în calitate de director a fost acela de a construi un local cu destinație specială pentru păstrarea, conservarea, prelucrarea și cercetarea documentelor, iar demersurile le-am început la mai puțin de două luni de la numirea în funcție. Chiar dacă evenimentele din decembrie 1989 păreau că ne vor strica planurile, în iunie 1990 Ministerul de Interne, în structura căruia se află instituția, a aprobat începerea lucrărilor premergătoare construcției (studiu de fezabilitate, proiectare etc), iar după un an s-a dat undă verde construcției, care s-a realizat din primăvara anului 1992 până în toamna anului 1994, fiind unul dintre cele mai funcționale localuri de arhivă din țară, în care se păstrează peste 7.000 de metri liniari poliță raft de arhi-

vă însumând aproape 700.000 de unități arhivistice (documente, dosare, registre, planuri, hărți, fotografii etc), iar în biblioteca documentară circa 17.200 de volume, toate înregistrate conform actelor normative care ne guvernează activitatea. Cel mai vechi document păstrat este din anul 1400, fiind emis în timpul lui Alexandru cel Bun, iar cele mai noi sunt create cu 14 ani în urmă. Din anul 1990 până în anul 2016, zestre documentară a instituției a crescut cu mai mult de 2.500 de metri liniari de arhivă. În aceeași perioadă de timp, Arhivelor băcăuane le-au fost adresate aproape 90.000 de cereri de către persoane fizice și juridice din țară și străinătate și avem satisfacția că, deși numărul membrilor colectivului este foarte mic față de cel necesar, la toate solicitările răspunsurile au fost corecte și în termenul legal, cu excepția anilor 1992-1994, când au fost înregistrate câte 12.000-14.000 de cereri pe an și unele răspunsuri (copii, extrase, certificate ori negații) au fost date după două-trei luni. În acei ani eram doar șapte salariați.

După ce am fost numit să conduc instituția, mi-am propus să nu tocesc prea mult scaunul de șef, să nu mă despart de activitatea de depozit și tot ceea ce înseamnă munca de arhivist, să lucrez cât se poate mai mult cot la cot cu colegii, să intru cât mai mult în esența documentelor, să acumulez tot ce pot, dar să și împărtășesc colegilor, colaboratorilor ori celor care îmi solicită, și nu sunt puțini, cât pot de mult din cunoștințele mele și din experiența mea. Și mi-a reușit, ba chiar mai mult și acum colegi din diferite județe îmi solicită sfatul. De asemenea, am avut și am foarte bune relații profesionale și de colaborare cu principalele instituții din județ și nu numai. Acestea cred că au fost și motivele pentru care, imediat după pensionare am primit titlul de „Cetățean de onoare” al municipiului Bacău.

R.S.: Fiind o personalitate complexă – arhivist, istoric, colecționar și publicist, onorat cu multe distincții acordate de instituții de cultură din țară și din străinătate, ce ne puteți spune despre evenimentele și activitățile culturale în organizarea și la fondarea cărora ați contribuit și vă implicați și acum?

V.M.: Fără a intra în multe amănunte, voi enumera câteva dintre realizările mai importante. Începând din anul 1995, an de an, organizăm câte o sesiune națională (în unii ani și cu participare internațională) de comunicări științifice, la care participă arhiviști, muzeografi, cadre didactice de toate nivelurile, bibliotecari, cercetători, pasionați de istorie și arhivistică din toate colțurile țării, instituția noastră fiind singura structură județeană care, în această privință, ține steagul sus. În iulie-august 1999, am organizat, la Bacău, un Seminar arhivistic româno-american, care s-a desfășurat pe parcursul a nouă zile, la care au participat șase specialiști din Statele Unite și 32 de arhiviști din România. Pe lângă acestea, numeroase simpozioane, mese rotunde, colocvii, expoziții, unele în colaborare și cu alte instituții de cultură, învățământ, militare etc. În anul 2006 am început publicarea Anuarului Arhivelor Naționale Bacău „Acta Bacoviensia”, al cărui fondator și redactor șef sunt, acum fiind în pregătire al paisprezecelea număr (un anuar asemănător mai publică doar arhiviștii maramureșeni, ajunși la numărul unsprezece). Sunt între fondatorii Filialei Bacău a Societății de Istorie și Retrologie Agrară din România (SIRAR), al cărei președinte sunt, iar în această calitate am organizat trei simpozioane naționale de istorie și retrologie agrară (1994 – 238 de participanți, 2007 – 176 de participanți și 2018 – 84 de participanți), la fiecare publicând și câte un volum în care sunt cuprinse multe din comunicările prezentate. Sunt inițiatorul și redactorul șef al „Buletinului științific” al Filialei Bacău a SIRAR, care apare anual începând din anul 2012. De asemenea, sunt, din anul 2017, președintele executiv al Fundației Cultural-Științifice „Iulian Antonescu” Bacău și redactorul șef al anuarului acesteia „Zargida-

va”. Fiind membru al Societății Numismatice Române și președintele Secției Bacău a acesteia, am organizat, la Bacău, în anii 2004 și 2012, două simpozioane internaționale ale SNR, iar în calitate de vicepreședinte al Asociației Generale a Colecționarilor de Insigne din România am organizat, în anul 2017, la Bacău, cel de-al VI-lea Congres Național de Insignografie și a XLIII-a Expoziție națională de insigne. În anii 2017 și 2018 am organizat, ori am fost în comitetul de organizare, șase simpozioane naționale dedicate împlinirii a 100 de ani de la luptele din vara anului 1917 și Centenarului fărurii României Mari, plus participarea la 14 manifestări similare din țară. În prezent pregătim un simpozion dedicat împlinirii a 100 de ani de la înființarea Societății Mormintele Eroilor, care avea să devină Asociația „Cultul Eroilor” (12 septembrie), Sesiunea națională a Arhivelor Naționale Bacău, ediția a XXV-a (3-4 octombrie) și publicarea anualelor „Acta Bacoviensia” nr. XIV, „Zargidava” nr. XVIII și „Buletinului științific” al SIRAR Bacău nr. VIII. De-a lungul timpului am publicat peste 200 de articole în presă, 67 de studii în reviste și lucrări de specialitate și 14 volume în calitate de autor ori coautor.

R.S.: Am aflat! sunteți un colecționar pasionat de medalii. Puteți să ne prezentați câteva medalii, mai importante, din colecția dumneavoastră?

V.M.: De prin anii '80 m-am molipsit de microbul colecționării de medalii, începând cu medalii și plachete dedicate poetului național Mihai Eminescu, apoi lui Ștefan cel Mare, în timp extinzând tematica, în prezent având cam 3000 de piese în colecție grupate pe teme: personalități ale științei și culturii române, conducători de neam și țară, heraldică, construcții monumentale, religie, evenimente istorice (răscoale, revoluții războaie, Unirea Principatelor, Făurirea României Mari, Centenarul Marii Uniri). Cu excepția a patru mai vechi, celelate sunt bătute începând din anul 1838 și până în prezent. Dintre acestea multe sunt importante, dar aș menționa doar câteva care sunt mai rare: Alexanru Ioan Cuza – 1865, o serie de șase medalii Vasile Alecsandri bătute în câte două-cinci variante (metale diferite) în anul 1905, Mihai Eminescu 1913, Carol I – 1881, 1884, 1894, Ștefan cel Mare – 1904, Mihai Viteazul – 1904, precum și mai multe medalii recente, dar bătute în serii strict limitate, ori în metale prețioase.

R.S.: Domnule profesor Vilică Munteanu, ce ne puteți spune despre proiectele viitoare?

V.M.: Dacă voi fi sănătos și mă vor ajuta mintea și picioarele, voi continua proiectele prezentate în al treilea răspuns, iar în plus să mai organizez câteva expoziții personale de medalistică în Bacău și alte județe, să-mi dezvolt colecțiile de medalii și insigne, să mai public în urma cercetărilor făcute până acum, dar și a cercetărilor viitoare și îmi doresc ca revista mea de suflet, „Acta Bacoviensia”, să aibă o viață cât mai lungă.

R.S.: Domnule profesor, Vilică Munteanu, vă mulțumesc pentru interviul acordat și vă doresc multă sănătate pentru a vă putea continua proiectele dumneavoastră.

Doar sufletul...

Doar sufletul e mai presus de culoare, dar când el se află încorporat în chroma pe care Cel de Sus a lăsat-o deopotrivă Naturii și Artei, putem gândi că ne aflăm în fața unui miracol.

De fapt întâlnim „acea viață stranie pe care opera o poartă în sine” despre care vorbea cândva André Malraux, gânditorul ce nu uita să ne aducă aminte faptul că „pentru cine a izbutit să pătrundă aparențele expresiei plastice, nu este deloc paradoxal a afirma că o mască din Côte d'Ivoire și tavanul Capelei Sixtine exprimă aceeași nevoie de a exterioriza armonicele raporturi dintre fenomene pentru care universul și omul sunt spectacol”. Iar dacă definiția din școală a universului viza „totalitatea spațiului și a timpului ca și ansamblul formelor de materie și energie” trebuie ținut cont că doar o zecime din materia ce-l compune este vizibilă, restul rămânând în sarcina noilor tehnologii să fie dezvăluit sau - de ce nu - în grija intuiției artistice a marilor creatori.

Regretatul Dinu Moraru definea arta lui Radu Dăringă drept „o oglindă a minunilor lui Dumnezeu” și era îndreptățit să o spună, dat fiind faptul că aceste minuni sunt reprezentate de univers și de „trestia gânditoare” ce-i aspiră marile frumuseți, însuflețindu-le. Iar semnele nobilei fraternități sunt căutate de pictorul eminent mai sus pomenit în anonime așezări țărănești din spațiul mioritic blagian (rezonând în ondulația universală a lui Vasile Conta) sau în vestite orașe evropenești. Sunt memoriale de drum transferate-n culoare ce ne poartă spre pildă-n Lagună, pentru a privi cum în Piața Sfântului Marc apa se-nalță din clipă în clipă (aqua aitali) așezându-ne pe strapontinele visului spre a-i urmări creșterea. Acest lucru n-a mai fost posibil în nici una din picturile (nenumărate!) în care artiștii ultimelor veacuri s-au străduit să-i dea substanța lor vizuală.

Chiar dacă Radu Dăringă n-ar fi pictat decât acest tablou în care dinamica gândului pune la lucru nemișcarea culorii și tot ar fi meritat să se-nscrie între maeștrii ce s-au străduit - aidoma lui Canaletto - să surprindă „viața falnicei Veneții” ... Numai că acum nu mai

Radu Dăringă

avem în față o „veduta” ci o stare mișcătoare a unuia dintre celebrele locuri de pe planetă.

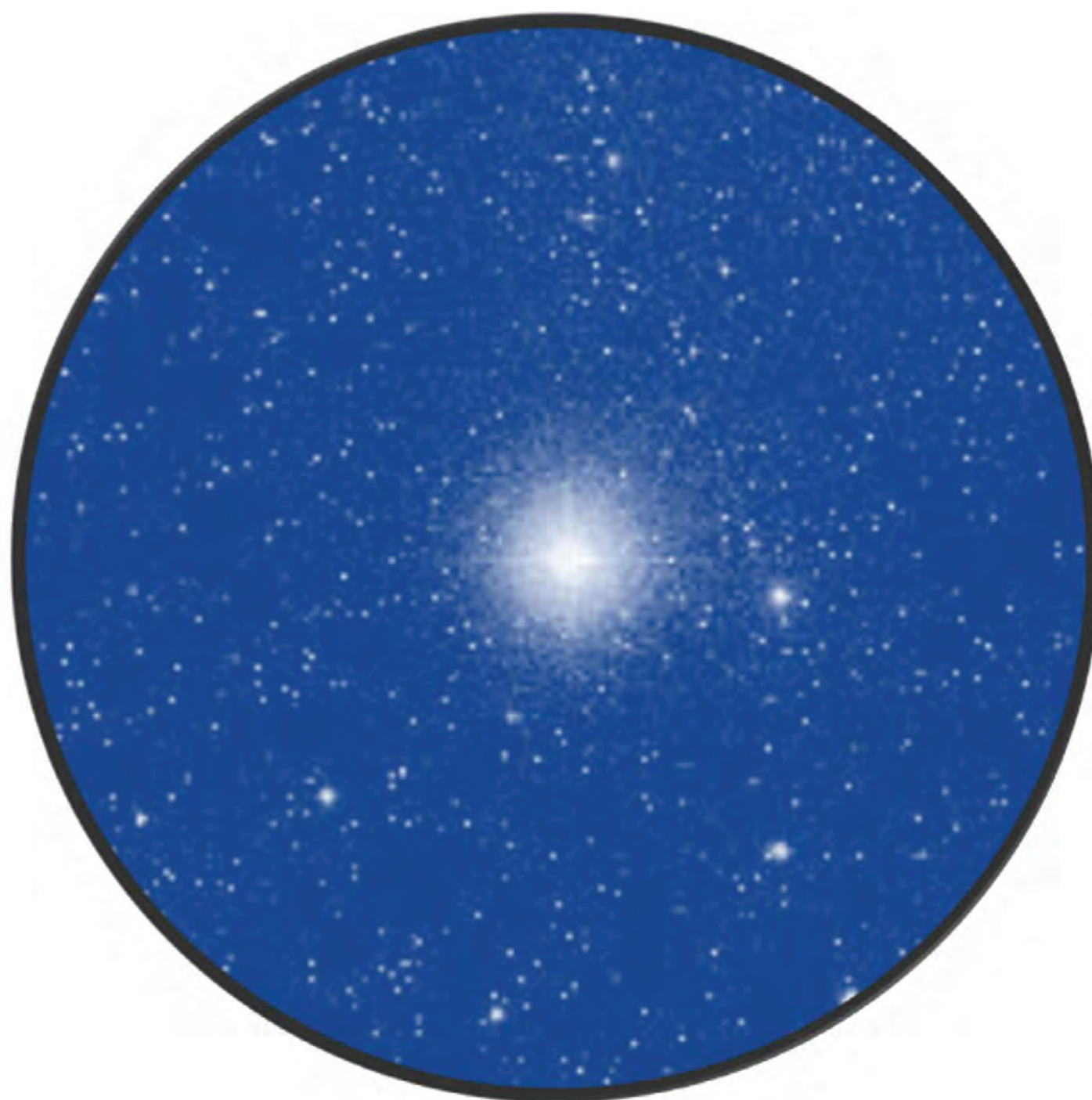
De la petala florii din vas și de la borcanul cu miere lângă care odihnește pe masă o pipă ce pare a zice „c'est même une pipe” contrazicându-l astfel pe Magritte, tot ceea ce-n mod norma! reprezintă în stil! life subiecte „moarte” refuză la Dăringă înanimarea, dovedind că uneori lucrurile au și ele suflet. Și încă ce suflet!

De aici până la prezența umană (balerine, muzicieni, bătrâni cărturari) nu e decât un pas ce se produce sub aceeași alchimie a culorii înveșmântată în duh...

Și atunci te simți, tu privitor, ca-ntr-un poem de Valeriu Pantazi, prietenul de-o viață al lui Radu Dăringă: „Prin mijlocul Căii - cum ar fi un rai / limpede-i lumina între care stai...”.

✍️ TITUS VÎJEU

Ooo!!! Ra!!!
Chiar și Tu,
cândva -
o pulbere de stea!!!

Autor: George Canache, Egipt, 2012

Motto:

**Nedreptatea nu constă în drepturi inegale,
ci în pretenția absurdă a idiotului de a fi egal cu inițiatul.
(Friedrich Nietzsche)**

Răscoala personajelor

Am trecut, în cei treizeci de ani de la revoluție, prin diverse puseuri de preocupare privind educația, sănătatea, cultura, justiția etc, fluturând steagul competențelor care vor veni peste noi pentru că școala va fi, în sfârșit, liberă, nu rigidizată de politrucii de dinainte, ridicând în slăvi valențele făcătoare de minuni ale spitalelor, care vor fi administrate de acum de autoritățile locale, și nu de veșnicul nepriceput minister, savurând aromele unei culturi înfloritoare venită din libertatea oamenilor de cultură de a cutreiera lumea în lung și-n lat sau trăind în siguranța oferită de o justiție independentă rezultată din autonomia judecătorilor și lupta anticorupție, dublată de niște salarii triplate. Ați simțit ceva din toate astea?... Eu nu!...

Se petrece în societate ceva și mai rău, mai periculos, probabil, în legătură cu eșecurile enumerate mai sus. Este vorba de grozăvii, care aglomerează rubricile de scandal ale televiziunilor, rezultate din problemele de sănătate mintală ale cetățenilor, din ce în ce mai mulți. Evaluarea psihologică, scriptic trecută în toate procedurile de angajare, se face formal și nu implică nicio responsabilitate din partea celor plătiți s-o facă bine.

Era o dimineață frumoasă de toamnă și urma să conduc un grup de străini într-o excursie de o zi la munte. Abia așteptam să văd simfonia de culori a pădurilor premontane la sfârșit de octombrie. Evenimentul avea loc înaintea încheierii, cu succes, a negocierii dure a unei afaceri de export, care se desfășura de câțiva ani. Fuseseră testate produsele, analizate rezultatele, rezolvate obiecțiunile, convenite prețurile etc. După toate acestea, conducerea unei importante firme internaționale se deplasa la București pentru semnarea, în sfârșit, a contractului. Ca semn că aveau gânduri bune, era și faptul că delegația respectivă nu cuprindea numai conducătorii respectivi, ci și familiile lor, și își

programaseră vizita astfel încât să cuprindă și un sfârșit de săptămână în România pentru a se relaxa în zonele turistice românești despre care auziseră numai lucruri bune. Dat fiind contextul, îmi invitase și eu soția.

Toată lumea era veselă. În fața unui hotel de cinci stele bucureștean ne aștepta un microbuz luxos al unei firme la ale cărei servicii mai apelasem anterior și fusesem mulțumit de prestații. Față de înțelegerea inițială, străinii întârziaseră câteva minute, care nu ar fi trebuit să fie o problemă, în fond plecam la o plimbare de voie nu la vreo expediție cosmică. Șoferul a avut însă o altă părere, vociferând total neprotocolar.

La Sinaia, după vizitarea Palatului Peleş, a urmat masa de prânz la restaurantul din imediata vecinătate. Totdeauna, organizatorii unor astfel de evenimente asigură masa și pentru șofer. Acesta a mâncat, după care au urmat o serie de treceri repetate pe lângă masa celorlalți uitându-se ostentativ la ceas, comportament evident deranjant pentru toți.

Într-un traseu deja clasic pentru o astfel de vizită de o zi, a urmat Palatul Bran, abia așteptat de străini, care studiaseră o serie de materiale despre minunatul castel al lui Dracula, unde află, la final, că Vlad Țepeș n-ar fi trecut niciodată pe acolo. Oare, într-o eră în care imaginea estompează total adevărul istoric, oficialitățile noastre turistice nu au înțeles că realitatea nu interesează pe nimeni într-o asemenea situație? În fond, cum toată construcția așa zisă istorică despre marele vampir este artificial creată, la ce folos să nu optimizăm exploatarea turistică a acestui cadou imaginar făcut de un scriitor străin excentric!

Dar problema noastră era alta!... Aveam un monstru nu în istorie, ci lângă noi. Șoferul, care iar făcea curse nervoase în jurul nostru, sugerând întruna să ne grăbim, a stârnit o ceartă cu salariații de acolo care, văzând că sunt mulți vizitatori, au prelungit

programul cu o oră.

Dat fiind penibilul situației, eu fiind gazda și însoțitorul român al acelor străini, am vrut să am o discuție cu acel șofer mitocan, care părea să aibă o problemă mult mai gravă decât lipsa de educație. A fost ca și cum aș fi vorbit cu stâncile din apropiere, nu a scos o vorbă, nu a răspuns la nicio întrebare, nu a schițat niciun gest. Începuse să-mi fie teamă!...

Am plecat spre București, nemaivând programat niciun obiectiv turistic pe parcurs, traseul de întoarcere fiind prin Câmpulung și Târgoviște. Între timp se întunecase, iar robotul de la volan nu a binevoit să aprindă luminile. Pe serpentinele din acea zonă, de altfel splendide într-o situație normală, a mers cu peste o sută de kilometri pe oră stârnind mare panică celor din mașină, chiar conducând la rănirea unora dintre ei.

Când am ajuns la București și toți coboram din mașină într-o liniște apăsătoare, fără să-l întrebe nimeni ceva, acel „Frankenstein” a spus: „Aveam întâlnire cu gagi-mea în seara asta, pe care am pierdut-o din cauza voastră.”

Că a fost concediat de firma respectivă, a doua zi, pentru mine n-a mai avut nicio importanță. Contractul nu s-a mai semnat, iar acei străini au plecat acasă și nu cred că au mai revenit vreodată în România.

După ceva timp, un avion german cu sute de călători la bord intra direct într-un munte, din intenția sinucigașă a unui pilot cam de același fel cu șoferul nostru.

Dacă educația, făcută varză, n-a produs competențe ci orice altceva, dacă sănătatea, cu toate investițiile făcute, cu toată apariția spitalelor private și măririle de salarii, mai mult a îmbolnăvit populația, dacă cultura, cu toate cele zeci de facultăți umaniste apărute în plus, cu toate televiziunile, ziarele, teatrele noi etc, a condus la zdruncinarea limbii române din toate încheieturile ei, dacă justiția, cu toată inde-

pendența judecătorilor și lupta anticorupție, a dus la o injustiție și o nesiguranță personală cum nu cred că a mai fost în istorie, cred că este cazul să fim atenți, să ne luăm măsuri personale pentru că cele de sistem nu funcționează.

Oamenii, în marea lor majoritate, nu se mai consideră persoane, entități individualizate ale unui grup, care poate fi familie, instituție, localitate, țară etc, cu anumite îndatoriri provenite din tradiție, din educație, din religie etc., ci se autointitulează personaje, din zei coborătoare, vorba lui Coșbuc, având misiuni divine, nemaiauscultând nici măcar de îndemnul biblic, trăiți și vă înmulțiți!, care a fost redus doar la forma scurtă, trăiți!. Învățățul, munca, devotamentul, patriotismul etc au devenit noțiuni aproape rușinoase pentru aceste, să le zicem, personaje.

Că vina aparține familiei care, din mirajul plimbărilor internaționale ale părinților, a făcut să dispară noțiunea celor șapte ani de acasă, sau școlii care, sub cupola îmbramburizării realizate de o ministă cu ifose mesianice, i-a împins pe toți copiii în facultăți, unii dintre ei total inapți pentru studii superioare, deregând ireparabil scara valorilor, sau bisericii care a pierdut lupta cu noul Dumnezeu – banul, sau tuturor la un loc, ceva este cert – nu este bine ceea ce se întâmplă.

Am numit acest fenomen de psihologie socială răscoala personajelor. Fiind vorba de o răscoală, cineva trebuie s-o înăbușe!

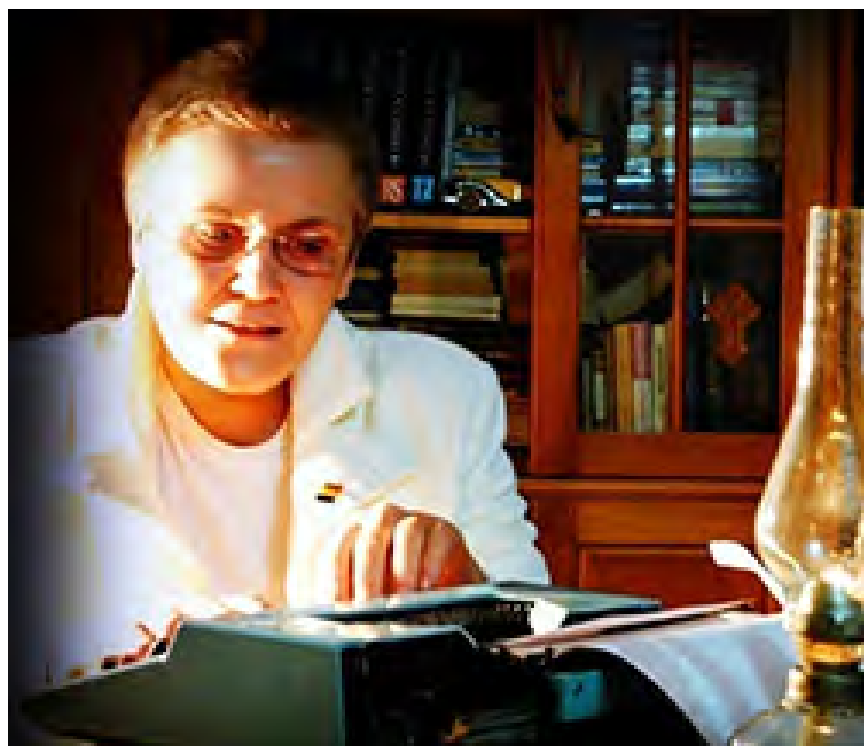
În acest sens, oameni buni, pentru interesul vostru, fiți atenți pe cine angajați, la cine conduce mijloacele de transport în care vă urcați, pe cine numiți în funcții de decizie, pe cine votați etc.!!!... Un bolnav mintal nici măcar nu este judecat, dar poate produce efecte iremediabile.

Un prieten hâtru avea o vorbă: Nu dați briciul pe mâna maimuțelor!...

✍️ NICOLAE VASILE

TRĂIM FĂRĂ NOI

Estetica iubirii

Iubirea nu are unitate de măsură, este o formă de exorcizare care ne ajută să ne depășim condiția, să ne purificăm.

Iubirea este desaga pentru cursă lungă, cu ea traversăm viața, cu speranță.

Este cea mai nobilă formă de restituire - am primit viață, am primit educație, am fost călăuziți... Toate ne-au fost dăruite cu generozitate, cu dragoste mai ales.

Cui prodest? Dacă vom crede că ne folosește doar nouă, este o formă gravă de egoism, care se va transforma într-un rateu pustiitor.

Îmi declin orice competență, dar știu de la autoritățile în domeniu, că iubirea nu este persuasivă, nu se simulează, nu presupune frivolități, ci dimpotrivă. Iubirea este reciprocitate, unitate, altruism, decență a limbajului, bună-cuviință, bună-credință, onestitate, o doză de inocență nealterată, un dram de umor, cultură a comunicării dar și a tăcerii, solidaritate, virtute, în special.

Vă implor, nu invocați rima virtuții, „...s-avem bani, s-avem ce... mișca”. Știu, este tentant, ești „cool”, dar vulgarizând ce este mai înălțător, pocești viața care te va răsplăti pentru asta, cu bocete în rafale și-n loc să te căiești, te vei plânge că cineva ți-a făcut vrăji, că ți-a distrus erosul în pijama. Or, adevărata vrajă este să te gândești la efectele pe care le generezi asupra celor pe care pretinzi că îi iubești.

Nu iubi doar materia, iubește miracolul om! Încearcă să fii darul sacru din viața celor cu care te intersecți. Leapădă „ochelarii de cal”, abandonează prejudecățile, pasiunea toxică, generatoare de suferință, de fisuri, de ură malignă, la un moment dat.

Dincolo de adolescențele tornade hormonale, care, dezlănțuite din lipsă de educație, pot avea consecințe devastatoare, iubirea care nu se năruie în propriul consum, presupune responsabilitate, iertare, sacrificiu asumat, depășirea unui șir, mai lung ori mai scurt, de dificultăți, răbdare, dăruire necondiționată.

Dacă iubirea ar fi doar sexualitate, atunci, în mod fatal, toți și-ar lua lumea-n cap și ar divorța atunci când producția hormonală intră într-un firesc declin.

Așadar, riscurile de a trece de la pasionalitate fulgurantă la banalitate sînt numeroase și adesea greu de evitat, dacă afectivul este asimilat doar erosului. Alternativa rămâne înțelepciunea, care dizolvă harababura erotică.

Prin urmare, omul se îmbogățește prin diverse forme de iubire. De la iubirea de Dumnezeu, la care ne raportăm necondiționat, la iubirea părinților, care ne badijonează rănilor, la aceea a rubedeniilor, care ne este refugiu sau fugă, până

la iubirea aproapelui în care investim până la sfârșit. Desigur, putem adăuga iubirea de țară, de neam, putem ignora iubirea în exces a valorilor materiale perisabile. Putem...

Iubirea prietenilor, însă, este cea mai de preț.

Dacă iubirea de cuplu te scoate, cel puțin parțial, din lume, iubirea pe care o implică prietenia spirituală te scoate în lume. Așezată pe afinități nobile, bunătatea prietenilor este superioară bunății noastre. Oricât de nevolnic ai fi, prietenul te acceptă fără tratative, te iartă, îți ascultă

fără exigențe spovedaniile, îți este sprijin discret, mângâiere, încurajare, îți acceptă insuficiențele existențiale.

Alături de prietenii care te poartă în suflet cu aleasă prețuire ești invincibil, iar estetica iubirii devine model.

Estetica sufletului

Sufletul este asemeni timpului, îl consumăm dar nu îl vedem.

Sufletul este felinarul care ne luminează drumul de zi și de noapte. Timpul este simfonia care îl acompaniază.

Când felinarul se stinge, simfonia-și consumă ultimele acorduri.

De la o vreme, gramofonul timpului meu dă semne de epuizare, zgâriind discul uzat al trecerii mele și, brusc, m-am hotărât să fiu tandră, să-mi invit sufletul la o vorbă de taină.

- Iată-mă, suflă, sunt a ta toată. Arată-mi unde am greșit, dojenește-mă și-apoi iartă-mă, dacă mai poți.

- Te-aștept de-o viață, gazda mea rătăcitoare. M-ai lăsat singur, adesea în bezna jertfei. Am multe să-ți spun. Acum taci și ascultă-mi „spovedania”, de vei răbda.

De când te locuiesc, mi-ai lepădat în cale toate sfâșierile tale, toate dezamăgirile, șuvoaie de lacrimi lăuntrice, doruri reprimite, vise abandonate, amărăciuni acumulate, înfrângeri, regrete.

De câte ori ai avut chef, m-ai împovărat cu amintiri dulci-amare, cu eșecuri, cu strigăte înăbușite, cu emoții, cu spaime, cu frustrări, cu scrâșnetul rateurilor.

De-atâtea ori am plâns, văzându-ți neputința de a fi de folos semenilor tăi.

M-ai învățat să ascult balada durerii în singurătate, în vreme ce tu te refugiai în focul vieții care te mistuia.

M-ai expus în toată goliciunea, tuturor intemperiilor care m-au devorat.

Pentru că nu m-am îndurat să te părăsesc, de-atâtea ori am asistat neputincios la morțile și la învierile tale.

Eu îți ofeream primăvara, tu mă izgoneai în viscolul iernilor din mintea ta.

Adesea, crezându-mă naiv, ai lăsat să fiu rănit, pentru că nu te mai saturi să asculti istoriile destinelor frânte. Ai conjugat dureri, ai metabolizat pierderi, întunecându-ți calea, sfâșiindu-mă.

M-ai oferit ca pe o pradă, m-ai îndatorat cu un oftat pentru fiecare greșală a ta, a lor, a oricui...

Eu ți-am dăruit viața, tu mi-ai oferit iarmarocul morții porționate-n zile rânite.

Mi-e dor de tine, nu mă mai abandona. Tu ești odaia mea caldă. Te rog, mângâie-mă cu un gând

frumos. Nu-mi doresc daruri de la tine, ci doar o minimă igienă - liniște, un zâmbet cald, nă-dejde-n Dumnezeu și-o rază de cuget curat.

Te-am iertat de-atâtea ori, pentru că te iubesc. Ți-am iertat lacrima vărsată pentru zbaterile vieții. I-am iertat rătăcirile, ți-am iertat îndoilele.

Ridică-te! Fii echilibru, bucurie, iertare, bună-tate. Fii iubire și nu te voi părăsi curând.

Fii sprijin, fii pace, fii alinare, fii armonie.

Făurește cu răbdare estetica sufletului-tău, care te va locui până când îți vei fi parcurs calea.

Nu pot, nu vreau să fiu ca lumea

Persoana cea mai enervantă, cea mai naivă, cea mai nonconformistă și cea mai insuportabilă pe care am cunoscut-o de-a lungul și de-a latul călătoriei mele prin viață, este nimeni alta..., era să spun. Dar nu, acesta este un șablon verbal, folosit exasperant în devastatul jurnalism contemporan, care mă scoate din apele teritoriale.

Reformulez. Cea mai nesuferită persoană pe care o cunosc, mărturisesc, sunt chiar eu. Asta nu înseamnă că m-am plictisit de mine. Nici vorbă. Dimpotrivă, chiar îmi fac plăcere rarele întâlniri cu mine însămi. De ce? Pentru că ador să mă privesc și apoi să mă cert cu asprime și cu obiectivitate, mai ales, deși, recunosc, uneori am încercat să-mi servesc câte o minciună, dar ce să vezi, vin val-vârtej amintirile, însoțite adesea de conștiință, care-mi aplică, invariabil, corecții cu bobârname în tâmpla dreaptă, pentru a-mi struni imaginația.

Alo, madam, te crezi la televiziune, ori scriind eseuri, sau, Doamne Ferește, ai luat-o razna de tot și-ți închipui că ești la tribuna Parlamentului! mă dojenește precipitată, Conștiința.

Iertați-mă, am greșit, nu mai fac, onorabilă doamnă, replic jucăuș, dar cu gheara rușinii înfipă-n jugulară.

Cum adică, ai greșit? Recidiva se pedepsește mai aspru decât tentativa! mă avertizează o tânăra amintire.

Pardon, tu ești mică, nu cunoști raportul cauză-efect. Prin urmare, nu mă agasa, du-te-n memoria mea! îi răspund pe un ton șăgalnic.

Lasă ironiile, ne știm de când erai copilă. De-atunci am fost martoră la geneza a milioane de surate îmi replică o altă distinsă amintire, atinsă de vârsta senioratului.

Bine, bine, nu vă aprindeți. Toate îmi sunteți dragi, chiar și cele a căror existență face să-mi cadă o lacrimă. Vouă vă datorez puțină înțelepciune, voi mă însoțiți cu discreție, oriunde aș fi. Datorită vouă revăd oameni dragi, ori de câte ori dorurile-mi taie respirația. Tot vouă, vă mulțumesc pentru că re trăiesc întâmplări care mi-au luminat existența.

Oamenii apreciază că amintirile sunt frumoase ori urâte. Eroare.

Sunteți deopotrivă de prețioase. Fiecare clipă, fiecare zi, orice gest, întâlnire, cuvânt, privire, sentiment, mângâiere... se transformă ireversibil în numele vostru.

Pentru ca să vă recunosc, eu vă împart în albe și roșii. Cele albe sunteți îngerii mei, iar cele roșii, călăuzele care nu mi-ați permis reeditarea greșelilor. Chiar dacă unele mă bucurați, iar altele îmi generați suferință, regrete sau mă faceți să mă rușinez, vă iubesc deopotrivă. Sunteți tezaurul pe care nu mi-l poate lua nimeni.

Grație vouă, nu pot, nu vreau să fiu ca lumea.

Știu, asta înseamnă că sunt anapoda. Ador această ipostază, de aceea admit complicitatea voastră, pentru care vă mulțumesc. În compania voastră voi îmbrățișa viitorul, care vă va aduce albe surate, spre a-mi completa patrimoniul spiritual.

✎ FELICIA POPA

Performanțe românești la Jocurile Europene...

Ediția a doua a Jocurilor Europene, găzduită de capitala Belarusului, Minsk, s-a bucurat de participarea a 4000 de sportivi, reprezentând 50 de națiuni. Eveniment deosebit de important, șapte întreceri fiind criterii de calificare la JO de anul viitor. Din partea României au evoluat 123 de sportivi și sportive la 15 discipline.

Bilanțul lor a fost de zece medalii, două de aur, trei de argint și cinci de bronz, cifre care puteau fi depășite, în-deosebi la gimnastică artistică, dar și la atletism. Dând Cezarului ce i se cuvine, începem cu campionii. Balul avea să fie deschis de purtătoarea drapelului țării noastre la festivitatea de deschidere, Laura Coman. Medalia de aur de la întrecerile continentale de tir sportiv în proba de pușcă aer comprimat 10 metri, care i-a adus calificarea la Jocurile Olimpice de la Tokyo, și-a reconfirmat valoarea, clasându-se pe prima poziție, cu un nou record european, 251,3 puncte, la mare luptă cu olandeza Nina Christen, 250. Eleva antrenorului Olimpiu Marin a obținut anul acesta și un bronz cu echipa la CE.

O surpriză plăcută au produs-o Cătălin Chirilă, 21 ani și Victor Mihalachi, 30, învingători detașați la canoe dublu pe distanța de 1000 metri. Cronometrați în 3:40,919, sportivii pregătiți de Florin Popescu, campionul olimpic de la Sydney, împreună cu Mitică Pricop, i-au devansat cu 772 de miimi pe ucrainenii Dimitri Vanduiuk-Andrei Ribaciok și cu mai bine de o secundă pe rușii Kiril Samuhin-Ilia Pervuhin. Mihalachi și Chirilă au reconfirmat la Mondialele de la Szeged, unde au obținut calificarea pentru Jocurile Olimpice de anul viitor. A fost și un succes al antrenorului principal, care l-a preferat pe Chirilă lui Leonid Carp, medaliat cu argint la Europenele de anul trecut.

Tenisul de masă și-a făcut din nou datoria prin cele două trofee de argint. Au urcat mai întâi pe a doua treaptă a podiumului la dublu mixt Ovidiu Ionescu și Bernadette Szocs, întrecuți în meciul decisiv de germanii Solja Petrissa-

Franziska Patrick la capătul a trei seturi identice, pierdute cu 4-11. După ce câștigaseră cu 3-2 disputa din semifinale cu francezii Tristan Flore-Laura Gassner. Berni a revenit în finala pe echipe cu Germania, alături de Elisabeta Samara și Daniela Dodean Monteiro, dar n-au putut face față forței jucătoarelor Xiaona Shan și Ying Han, chinezoaice naturalizate și Nina Mittelham, cedând fără să ia vreun set.

Tot un argint au luat Andreea Bogati și Dacian Barna în proba de perechi mixte a concursului de gimnastică aerobă, la cinci sutimi de locul 1. Care au evoluat și la grup, împreună cu Gabriel Bocser, Marina Brotei și Mihai Popa, încheind pe poziția a treia, echivalentă cu medalia de bronz. Prea puțin pentru campionii europeni, întrecuți de gimnaștii din Rusia și Bulgaria.

Krista Tunde Incze a salvat onoarea luptelor, cu bronzul obținut la categoria 62 kilograme, în urma victoriei din finala mică împotriva polonezei Katarzina Madrowska. Medalie ratată de puțin de Rareș Chintoan, 125, stilul libere și de Răzvan Arnăut, 60, greco-romane, care au încheiat pe 5.

Celelalte trei bronzuri au fost aduse în concursul de sambo Alina Petronela Păunescu, plus 81, Daniela Poroineanu, 56 și Anda Mihaela Vâlvoi, 64. Un sport neolimpic, provenit din Rusia, asemănător oarecum cu judo-ul, provenit din diferite tipuri arte marțiale și lupte populare. Gimnasta Denisa Golgotă a fost departe de valoarea ei, clasându-se pe locurile 4, la bârnă, 6, la sol și 11 la individual compus.

Mihai Covaliu, președintele COSR și secretarul General George Boroi au fost alături de sportivii noștri, nu numai la festivitățile de premiere, ci și la aniversările zilelor de naștere ale lui Ovidiu Ionescu, Alina Păunescu sau luptătoarei Alexandra Anghel. Sau la momentul simbolic al plantărilor de pomi de către Laura Coman și Alin Moldoveanu în zona de spectacole a satului olimpic și de Ziua Drapelului Național.

Echipa feminină de tenis de masă

Ovidiu Ionescu și Bernadette Szocs

Dacian Barna și Andreea Bogati

Victor Mihalachi și Cătălin Chirilă

...și la Festivalul Olimpic al Tineretului European

103 sportivi cu vârste cuprinse între 14 și 18 ani ne-au reprezentat la Festivalul Olimpic al Tineretului European desfășurat la Baku, reușind să cucerească 19 trofee, dintre care patru de aur, zece de argint, cinci de bronz. La care s-au adăugat trei prezențe pe locul 4, 14 pe 5 și una pe 6. Performanțe apreciate de președintele COSR, Mihai Covaliu, având în vedere că la șase dintre cele nouă sporturi la care au participat, au urcat pe podium, iar la opt s-au clasat în primii șase.

Purtătorul de drapel al țării noastre la ceremonia de deschidere-onorată de președintele Azerbaidjanului, İlham Aliyev și de Janez Kocijancic, președintele Comitetului Olimpic European, Gabriel Burtănete, care devenise nu demult primul gimnast român campion mondial la juniori, la sărituri, a concurat apoi împreună cu fratele său Robert. Ambii au urcat pe podium, Robert pe a doua treaptă, iar Gabriel pe a treia, fiind primii frați gemeni din istoria gimnasticii românești care au cucerit medalii la același aparat. De altfel, gimnastica a luat opt trofee, patru de argint și tot atâtea de bronz. Echipa compusă din Irina Duță, Silvana Sfringu, Ioana Stănculescu a cucerit argintul, Sfringu și Stănculescu ocupând aceeași poziție la bârnă și sol, prima încheind a treia la sărituri și sol, iar colega ei la paralele.

Înotătorul David Popovici, antrenat de Adrian Rădulescu, a intrat, de asemenea, în posesia a trei medalii, printre care un aur la 100 metri liber, ducând recordul competiției la 49,82 și două arginturi, în același stil, la 50, 23,03 și 200, 1:50,93. El a fost premiat pentru timpul înregistrat pe distanța unei lungimi de

bazin de George Boroi, secretarul general al COSR, care i-a oferit și mascotele festivalului, sportivul purtând apoi drapelul țării noastre la festivitatea de închidere. Colega lui de generație Bianca Costea, pregătită de Eduard Cășlaru, soțul medaliatului cu bronz olimpic de la Sydney, Beatrice Cășlaru, a fost cea mai bună la 50 liber, îmbunătățind de două ori recordul întrecerilor, cu 25,62 în semifinale și 25,32 în finală. Au mai câștigat aurul luptătoarea Georgiana Antuca, 52 kilograme și tiza ei, judoka Georgiana Hanganu, 40.

Cele două sporturi de contact au avut și medaliați cu argint, Ana Maria Pîrvu, 49, la lupte, respectiv, Robert Matei, 50, la judo. Rezultat obținut, de asemenea, de echipa feminină de volei, întrecută în finală de Rusia și de semifondista Maria Sfarghiu, la 1.500 metri, cronometrată în 4:29,60, antrenată de Erzilia Țîmpău. Cu toate că a avut cei mai mulți sportivi, 23, atletismul a reușit să cucerească doar un singur trofeu, deși Alesia Maria Rengle, la săritura în înălțime, cu 1,77 și discobola Andreea Lungu, cu 48,54 metri, au încheiat pe 4, cu cele mai bune rezultate ale sezonului! Judo-ul a luat și un bronz prin Alexandra Pașca, la 52. Printre cei care le-au înmănat medalii s-a aflat și șeful olimpismului românesc, Mihai Covaliu, acesta felicitându-i și la sosirea în țară.

Alin Grigore, secretarul general al Federației Române de Lupte, prezent la Baku, era necăjit după finalele mici pierdute de Patricia Iurașcu, 53, Denis Mihai, 51 și Bogdan Pop, 55, greco-romane, care au ratat bronzul. Are însă, convingerea, că se vor revanșa la viitoarele competiții internaționale.

Gemenii Robert și Gabriel Burtănete

Maria Sfarghiu și Erzilia Țîmpău

Ana Maria Pîrvu și Georgiana Antuca

Bianca Costea și David Popovici

AVOCATUL CASEI

Transmiterea drepturilor de autor prin acte între vii

Transferul drepturilor de autor prin acte între vii operează în temeiul unei manifestări de voință care poate îmbrăca doar forma actului bilateral de voință, adică a contractului. Contractele prin care se transferă drepturile de autor pot fi contracte unilaterale, precum donația, darul manual și contracte bilaterale, sinalagmatice. Funcție de domeniul relațiilor sociale ocrotite de alte prevederi normative decât cele ale dreptului de autor, completarea interpretării acestor acte se realizează fie cu norme de drept civil, fie cu norme de dreptul muncii, drept administrativ etc. Referitor la contractele sinalagmatice, Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe conține dispoziții exprese cu privire la anumite contracte specifice care au ca obiect dreptul de autor, situație în care ne aflăm în fața unor contracte numite de drept de autor, de exemplu contractul de editare, contractul de reprezentare teatrală ș.a. Aceste contracte sunt contracte numite, având un regim juridic clar stabilit de legiuitor, prevederile legale fiind imperative cu privire la reglementarea lor juridică. Pot fi însă situații care deși vizează contracte reglementate de alte ramuri de drept, cum este cazul contractelor de muncă, acestea să conțină clauze care să aibă legătură cu dreptul de autor datorită obiectului particularizat al contractului. În aceste situații, regulile aplicabile sunt atât cele din dreptul muncii cu privire la încheierea și valabilitatea contractului de muncă, dar și regulile din dreptul de autor cu privire la clauza legată de comanda operei viitoare și regimul juridic al acestei clauze. Referitor la transmiterea drepturilor de autor prin acte între vii, autorul sau titularul dreptului de autor poate ceda prin contract altor persoane numai drepturile sale patrimoniale. În ceea ce privește dreptul de dispoziție al titularului de drept subiectiv de autor, regula este aceea a libertății dreptului de dispoziție, manifestat atât prin natura actului juridic care se încheie, cât și prin alegerea contractului. Această regulă derivă din principiul suveranității exploatareii operei. Cu toate acestea, pentru anumite categorii de drepturi patrimoniale, legea condiționează valabilitatea încheierii actului de semnarea sa doar cu organisme de gestiune colectivă special desemnate. Înstrăinarea drepturilor patrimoniale de autor prin acte între vii este desem-

nată generic de legiuitor sub denumirea de cesiune a drepturilor patrimoniale. Chiar dacă nu este prevăzută în mod expres în textul Legii privind dreptul de autor și drepturile conexe posibilitatea încheierii unei cesiuni cu titlu gratuit, totuși nimic nu interzice înstrăinarea acestor drepturi sub formă de acte cu titlu gratuit, sub rezerva respectării dispozițiilor comune cesiunii drepturilor patrimoniale de autor și a regulilor din dreptul civil. Legea interzice sub sancțiunea nulității doar cesiunea drepturilor patrimoniale ale autorului privind totalitatea operelor viitoare, nominalizate sau nu, și nu cesiunea, în sensul de înstrăinare, a drepturilor patrimoniale viitoare asupra unei opere. Cesiunea drepturilor patrimoniale ale autorului poate fi limitată. Limitarea poate viza fie anumite drepturi, un anumit teritoriu și o anumită durată, fie combinații între acestea. În funcție de această distincție, cesiunea drepturilor patrimoniale poate să fie o cesiune exclusivă sau o cesiune neexclusivă. În cazul cesiunii exclusive, însuși titularul dreptului de autor nu mai poate utiliza opera în modalitățile, pe termenul și pentru teritoriul convenite cu cesionarul și nici nu mai poate transmite dreptul respectiv unei alte persoane. Caracterul exclusiv al cesiunii trebuie să fie însă expres prevăzut în contract. În cazul cesiunii neexclusive, titularul dreptului de autor poate utiliza el însuși opera și poate transmite dreptul neexclusiv altor persoane. Cesionarul neexclusiv nu poate ceda dreptul său unei alte persoane decât cu consimțământul expres al cedentului. Cesiunea unuia dintre drepturile patrimoniale ale titularului dreptului de autor nu are vreun efect asupra celorlalte drepturi ale sale, dacă nu s-a convenit altfel. Consimțământul nu este necesar în cazul în care persoana juridică cesionară se transformă prin una din modalitățile prevăzute de lege, deoarece persoana juridică nou creată devine ope legis succesoarea sa în drepturi și obligații. În cazul cesiunii dreptului la reproducere a unei opere se prezumă că dreptul la distribuirea copiilor unei astfel de opere a fost, de asemenea, cesionat, cu excepția dreptului la import, dacă nu se prevede altfel prin contract. Contractul de cesiune a drepturilor patrimoniale trebuie să prevadă drepturile patrimoniale transmise și să menționeze, pentru fiecare dintre acestea, modalitățile de utilizare, durata și întinderea cesiunii, precum și remunerația titularului dreptului de autor. Absența oricăreia

dintre aceste prevederi dă dreptul părții interesate de a cere rezilierea contractului. Această prevedere nu operează în cazul transmisiunii cu titlu gratuit prin donație a drepturilor patrimoniale, caz în care, fiind un contract sinalagmatic, singurul lucru care se impune a fi verificat cu seriozitate este existența lui animus donandi. Potrivit art. 42 din Legea nr. 8/1996, existența și conținutul contractului de cesiune a drepturilor patrimoniale se pot dovedi numai prin forma scrisă a acestuia, cu excepția operelor utilizate în presă. Remunerația în cazul contractelor de cesiune a drepturilor patrimoniale este lăsată la latitudinea acordului părților, existând însă posibilitatea de cenzură efectuată de organele jurisdicționale în cazul unei disproporții evidente între remunerația autorului operei și beneficiile celui care a obținut cesiunea drepturilor de autor. Această cenzură se poate realiza sub imperiul prevederilor art. 1660 C. Civ., care prevede că prețul constă într-o sumă de bani, trebuie să fie serios și determinat, sau cel puțin determinabil.

Durata protecției dreptului de autor

Dreptul de autor are o limită temporală din punct de vedere al exercitării sale. De fapt, este problema duratei protecției dreptului de autor. Din această perspectivă trebuie bine stabilite momentul nașterii, respectiv al stingerii dreptului de autor. Legea leagă nașterea dreptului de autor de momentul creării operei, oricare ar fi modul sau forma concretă de exprimare a ei. Dacă opera este creată într-o perioadă de timp, în părți, în serii, volume și în orice alte forme de continuare, termenul de protecție va fi calculat potrivit regulii generale pentru fiecare dintre aceste componente. Drepturile patrimoniale și morale dăinuie, în principiu, pe întreaga viață a autorului. Drepturile patrimoniale prevăzute la art. 13 și 21 din Legea nr. 8/1996 durează tot timpul vieții autorului, iar după moartea acestuia se transmit prin moștenire, potrivit legislației civile, pe o perioadă de 70 de ani, oricare ar fi data la care opera a fost adusă la cunoștință publică în mod legal. Persoana care, după încetarea protecției dreptului de autor, aduce la cunoștință publică, în mod legal, pentru prima oară, o operă nepublicată înainte, beneficiază de protecția echivalentă cu cea a drepturilor patrimoniale ale autorului. Durata protecției acestor drepturi este de 25 de ani, începând din momentul în care opera a fost adusă, pentru prima oară,

Avocat dr. GEORGE VLAICU
Baroul București

la cunoștință publică, în mod legal. Durata drepturilor patrimoniale asupra operelor aduse la cunoștință publică în mod legal, sub pseudonim sau fără indicarea autorului, este de 70 de ani de la data aducerii la cunoștință publică a acestora. Durata drepturilor patrimoniale asupra operelor reralizate în colaborare este de 70 de ani de la moartea ultimului coautor. În cazul în care contribuțiile coautorilor sunt distincte, durata drepturilor patrimoniale pentru fiecare dintre acestea este de 70 de ani de la moartea fiecărui coautor. Durata drepturilor patrimoniale asupra operelor colective este de 70 de ani de la data aducerii operelor la cunoștință publică. În cazul în care aceasta nu se realizează timp de 70 de ani de la crearea operelor, durata drepturilor patrimoniale expiră după trecerea a 70 de ani de la crearea operelor. Drepturile patrimoniale asupra programelor pentru calculator durează tot timpul vieții autorului, iar după moartea acestuia se transmit prin moștenire, potrivit legislației civile, pe o perioadă de 70 de ani. Modificările neesențiale, adăugirile, tăieturile sau adaptările aduse în vederea selecției ori aranjării, precum și corectarea conținutului unei opere sau colecții, care sunt necesare pentru continuarea activității colecției potrivit intenției autorului operei, nu vor extinde termenul de protecție a acestei opere sau colecții. Termenele stabilite pentru durata drepturilor patrimoniale se calculează începând cu data de 1 ianuarie a anului următor morții autorului sau aducerii operei la cunoștință publică, după caz. O problemă dificilă este aceea dacă folclorul poate fi protejat în cadrul dreptului de autor și care este durata acestei protecții. Caracterul colectiv al operei folclorice, recrearea ei permanentă justifică o protecție nelimitată în timp.

Editată de
UNIUNEA ZIARIȘTILOR PROFESIONIȘTI
DIN ROMÂNIA
- Președinte DORU DINU GLĂVAN

Director general
DORU DINU GLĂVAN

Redactor șef
RODICA SUBȚIRELU

Redactor șef-adjunct
TEODORA MARIN

Editor coordonator
OVIDIU ZANFIR

Secretar general de redacție
MIHAELA RUSU

MEMBRI FONDATORI:

DORU DINU GLĂVAN (UZPR)
RODICA SUBȚIRELU (UZPR)
MIHAELA RUSU (UZPR)
CLEMENTINA TIMUȘ (UZPR)
ELIZA ROHA
CORINA POPESCU (UZPR)
IOANA UNGUREANU
ANCA SIMILEA GIACOMELLO
CLAUDIA MOTEA (UZPR)
NICOLAE CABEL (UCIN)

Consultanță juridică:
av. dr. GEORGE VLAICU

Seniori editori:

Conf. dr. CORNELIU ZEANA (UZPR)
Conf. univ. dr. GABRIEL I. NĂSTASE
Gen. dr. EMIL STRĂINU (UZPR)
CORINA VLAD DIACONESCU (UZPR)
MARIAN DUMITRU (UZPR)
GEORGE CANACHE (UCIN)
ALEXANDRE ANDREI (Paris)
NICOLAE VASILE (UZPR)

**Responsabilitatea juridică
pentru conținutul articolului
publicat aparține autorului.**

ISSN: 2393-1361

Adresă:

**Uniunea Ziariștilor
Profesioniști din România**
Bld. General Gheorghe Magheru 28-30,
et. 1, Sector 1, București

Contact:

Tel: 021 317.92.25;

Fax: 021 313.06.72

cronicatimpului@gmail.com
uzprcronicatimpului.wordpress.com

Tipărit la: Gutenberg sa
Bd. Theodor Pallady, 287, sector 3,
București, 021.345.09.26
gutenberg_sa@yahoo.com

Contact

Adresa:
Strada Balta Doamnei,
Nr. 44-50, 032624,
Sector 3, București,
România

Telefon:
+40 37 205 08 00
Fax:
+40 21 568 88 88
Mobil:
+40 755 346 346
(rezervări hotel)
+40 755 345 345
(evenimente)

Email:
reservation@hotelmarivila.ro
(rezervări hotel)
sales@hotelmarivila.ro
(evenimente)

CASA DE AJUTOR RECIPROC A PENSIONARILOR

- ÎMPRUMUTURI AVANTAJOASE;
- AJUTOARE MATERIALE NERAMBURSABILE;
- AJUTOARE DE DECES;
- AJUTOARE PENTRU TRATAMENTE MEDICALE;
- LOCURI DE ODIHNĂ ÎN HOTELUL CARP, PUCIOASA;
- EXCURSII ÎN ȚARĂ ȘI STRĂINĂȚATE;
- CONSULTAȚII JURIDICE GRATUITE OFERITE DE AV. ANDREEA CRISTEA;
- BILETE ȘI INVITAȚII GRATUITE LA SPECTACOLE;
- ACTIVITĂȚI CULTURALE DIVERSE.

VĂ AȘTEPTĂM ALĂTURI DE NOI!

CONTACT
 CARP Nr.1 SENIORII
 București, str. Dr. Iacob Felix,
 nr. 10 A, Sectorul 1,
 tel. 021/316.62.62, 0729/964.395
 e-mail: carpseniorii1@gmail.com

CENTRUL PENTRU SENIORI AL MUNICIPIULUI BUCUREȘTI

www.cs-mb.ro

**Bd. Basarabia nr. 37-39,
intrarea D 113, etaj 1,
Sector 2, București
cod poștal 022103
Telefon: 0755061878
Email: contact@cs-mb.ro**

APĂ MINERALĂ NATURALĂ

Domeniul
Bogdan

Natura într-un pahar cu vin

